

Verkenkend onderzoek

ZORGVRAAG EN ZORGAANBOD

TURKSE EN MAROKKAANSE SENIOREN

Van mismatch naar match

**In opdracht van de gemeente Eindhoven
Augustus 2012**

Colofon

Opdrachtgever	: Gemeente Eindhoven
Uitvoerder	: Stichting OVAA Eindhoven
Onderzoek en rapportage	: Marianne van Wezel
Advies	: Emin Üstüner
Interviews	: Noura Boubouh en Nadya Üstüner
Invoeren/verwerken data	: Jiri van Wezel
Lay-out	: Tanja Vermaas

Deze uitgave is mogelijk gemaakt door de gemeente Eindhoven

© OVAA 2012

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
2. Uitwerking	4
3. Algemene kenmerken	7
4. Wonen en woonomgeving	9
5. Gezondheid en zorg	17
6. Vrijtijdsbesteding, dagbesteding en activiteiten	24
7. Contacten in de wijk en informatiebehoefte	31
8. Algemene conclusie en aanbevelingen	36

Gastarbeiders tijdens een bijeenkomst, 1971

1. Inleiding

De gemeente Eindhoven loopt er tegenaan dat de zorgvraag van migrantenouderen en het aanbod vanuit de voorzieningen niet goed met elkaar overeen komen. Het gaat hier om een brede invulling van het begrip zorg en betreft de voorzieningen op het terrein van wonen, zorg en welzijn. Van migrantenouderen is niet goed bekend wat hun behoefte en vragen zijn. De instellingen weten niet goed hoe ze moeten inspelen op behoefte en vragen van deze 'nieuwe' ouderen.

De migrantenouderen zijn de gastarbeiders uit de jaren zestig en zeventig. Nu ze oud zijn, is het de vraag wat ze willen. Gaan ze terug naar het land van herkomst of blijven ze in Nederland? Als ze terug gaan, zijn er geen specifieke woonvoorzieningen nodig. Deze senioren krijgen gezondheidsbeperkingen. Welke wensen hebben ze rondom hun zorg? Welke wensen hebben ze over hun dagbesteding? Zijn ze op de hoogte van bestaande activiteiten voor ouderen? Maken ze er gebruik van? Welke wensen hebben ze over hun tijdsbesteding? Voor de gemeente is niet alleen van belang om te weten welke wensen en behoeften er zijn, maar ook wat deze ouderen (en hun sociale omgeving) zelf kunnen en kunnen oplossen. Het beste is namelijk dat ouderen zolang mogelijk zelfstandig en zelfredzaam zijn.

Dit zijn een aantal vragen die van belang zijn voor de gemeente en de stedelijke voorzieningen. Immers, om aan te sluiten bij de vraag van deze ouderen, is meer inzicht nodig in hun wensen, behoeften, behoeften, behoeften en in de mate van zelfredzaamheid.

Vraag

De gemeente Eindhoven vroeg OVAA aldus om een verkennend onderzoek naar de mismatch tussen vraag en aanbod bij migrantenouderen op de terreinen wonen, zorg en welzijn. De gemeente stelt zich daarmee ten doel om het voorzieningen- en ondersteuningsaanbod te verbeteren. Voor deze verkenning zouden we bij 30 ouderen interviews uitvoeren.

2. Uitwerking

Bij de uitvoering van het onderzoek, hielden we de praktische doelen voor ogen.

Probleemstelling

De probleemstelling formuleerden we als volgt:

“Er is een mismatch tussen aanbod en vraag van migrantenouderen op het terrein van wonen, zorg, tijdsbesteding, contact en informatievoorziening”.

Het begrip ‘welzijn’ herformuleerden we in termen die voor de ouderen herkenbaar zijn.

Doel

Als doel van het onderzoek stelden we ons:

“Praktisch handelingsperspectief rondom: wonen en woonomgeving, zorg, tijdsbesteding, contact en informatievoorziening. Het onderzoek biedt concrete handvatten voor een adequate match tussen vraag en aanbod op de genoemde terreinen”.

Afbakening doelgroep

De doelgroep ‘migrantenouderen’ is groot en divers. We kozen er voor ons te beperken tot Turken en Marokkanen. Dat zijn immers de grootste migrantenouderengroepen. Daarnaast stelden we de leeftijdsgrens op 50-plussers. Daarbinnen onderscheidde we de leeftijdscategorieën 50 – 65 en 65-plussers. Uiteraard wilden we zowel mannen als vrouwen spreken. In het dagelijks taalgebruik alsook in deze rapportage worden verschillende termen gebruikt om de doelgroep te duiden: migrantenouderen, senioren, Turkse en Marokkaanse ouderen. De verschillende termen bedoelen hetzelfde. Met de titel ‘Turkse en Marokkaanse senioren’ geven we de doelgroep het meest precies weer. Als meer informatie nodig is van senioren uit andere migrantengemeenschappen, is nader onderzoek vereist.

Gebiedsafbakening

We verwachtten niet dat de wensen of behoeften per wijk of gebied zouden verschillen. Toch kozen we twee gebieden uit waarin we de respondenten zouden zoeken. We deden dat vanwege het handelingsperspectief. De match tussen vraag en aanbod zal vooral op wijk- of gebiedsniveau plaatsvinden. De gebieden waar we voor kozen zijn Woensel-Zuid en Tongelre. Hier wonen veel ouderen van Marokkaanse en Turkse afkomst.

Vragenlijst

Voor de vragenlijst stelden we de volgende randvoorwaarden: helder, to-the-point, niet problematiserend, zowel meerkeuzevragen als open vragen. Meerkeuzevragen zijn nodig vanwege de vergelijkbaarheid. Open vragen zijn nodig om mensen de gelegenheid te geven in de eigen woorden te formuleren.

We formuleerden een ‘rode draad’ die door de vragenlijst zou doorlopen. Dat was:

- De situatie
- Tevredenheid met situatie
- Wensen in heden
- Wensen in toekomst
- Bekendheid met voorzieningen en mogelijkheden
- Waarom wel of geen gebruik bestaande voorzieningen
- Wat kunnen ze zelf om wensen te realiseren en aan behoeften tegemoet te komen
- Wat hebben ze nodig van derden om wensen te realiseren en aan behoeften tegemoet te komen (informatie, ondersteuning, hulp, advies)
- Van wie willen ze die ondersteuning en in welke vorm/ verwachtingen van gemeente, voorzieningen, familie
- Wat kunnen ze betekenen voor anderen: familie, buurt, wijk
- Wat is belangrijk binnen dit terrein (om te behouden of te verkrijgen)
- Wat zou een ideale situatie zijn

Zo kwamen we tot de vragenlijst.

Interviews

Voor het afnemen van de interviews maakten we gebruik van een Turkssprekende en een Marokkaanssprekende interviewer.

Uiteindelijk namen we 40 interviews af. Dit is niet representatief voor alle migrantenouderen. Wel geeft het een beeld van de wensen en behoeften van deze eerste generatie Turken en Marokkanen.

Miniconferentie

Om het verkennend onderzoek in praktische zin meer body te geven, leggen we in november de onderzoeksresultaten voor aan zorginstellingen en woningcorporaties. Tijdens deze miniconferentie zal besproken worden in hoeverre het huidige aanbod aansluit bij de wensen van de migrantenouderen. Ook zullen de resultaten besproken worden richting praktische handvatten. Aan deze miniconferentie neemt ook onze samenwerkingspartner OVO deel.

Leeswijzer

In deze rapportage vindt u de resultaten van het onderzoek bij de migrantenouderen. Dit is de vraagkant. We volgen de domeinen zoals opgenomen in de vragenlijst: wonen, zorg, tijdsbesteding, contact en informatievoorziening.

In de verslaglegging geven we een samenvatting van de bevindingen. Vragen waarop slechts één keuzeantwoord mogelijk was, geven we visueel weer door middel van een 'taartje', vragen waar meerdere antwoorden mogelijk waren, geven we visueel weer door middel van diagrammen. Open vragen vatten we samen en geven we weer met behulp van citaten. Zo proberen we zo dicht mogelijk bij de formuleringen van de senioren zelf te blijven.

Ieder hoofdstuk sluiten we af met conclusies en aanbevelingen.

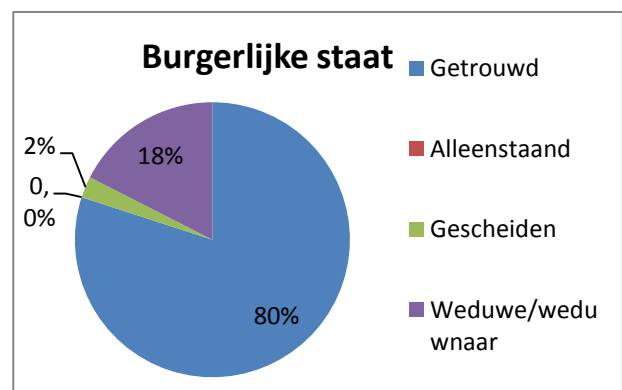
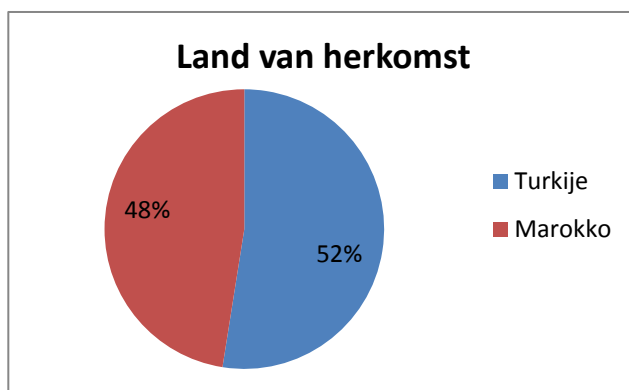
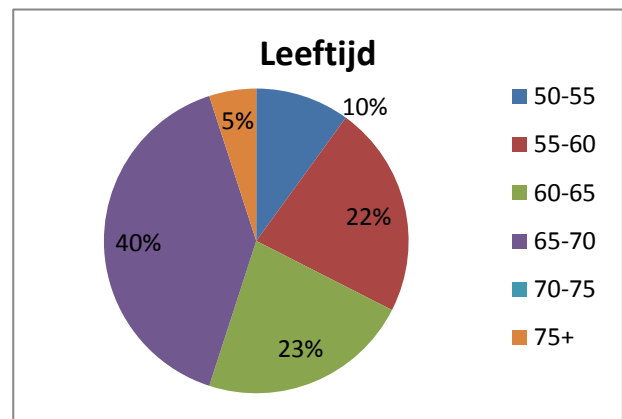
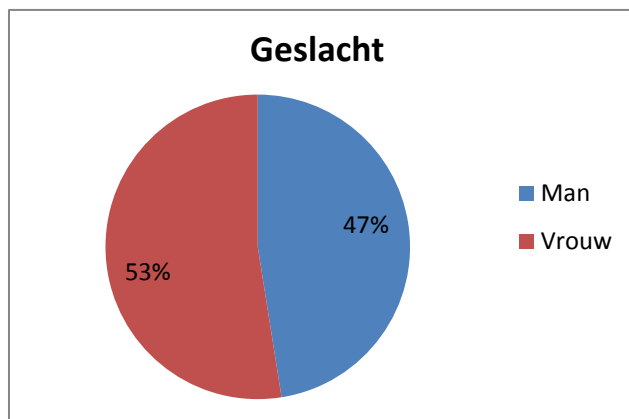
3. ALGEMENE KENMERKEN

We beginnen met een aantal algemene kenmerken van de onderzoeksgroep. De verdeling tussen mannen en vrouwen is gelijk. De leeftijdsgroepen zijn goed verdeeld. De grootste groep is tussen de 65 en 70 jaar. Daarna volgen de 60-65 en de 55-60-jarigen. 80% van de onderzoeksgroep is gehuwd. De overige 20% is, op één na, weduwe of weduwnaar. Het aantal Turken en Marokkanen is gelijkelijk verdeeld.

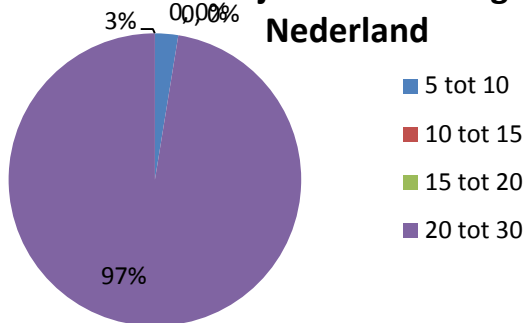
Op één na, wonen deze ouderen allemaal tussen de 20 en 30 jaar in Nederland. Het gaat hier om de generatie die hier als gastarbeider naar Nederland kwam, gevolgd door hun vrouwen. Driekwart van de ouderen woont zelfs al tussen de 20 en 30 jaar in dezelfde wijk. De overigen wonen 10 - 15 en 15 – 20 jaar in hun wijk. Deze mensen wonen dus al lang in Nederland en in de genoemde wijken.

Alle bevroegde ouderen hebben kinderen. Drievijfde daarvan woont ook in de wijk. Een kwart woont buiten de wijk. Van de rest woont een of enkele kinderen in de wijk. Dus driekwart van de ouderen hebben kinderen in de buurt. De helft van de ouderen woont met de partner, 15 % woont alleen en de rest woont met kinderen en/ of met andere volwassenen.

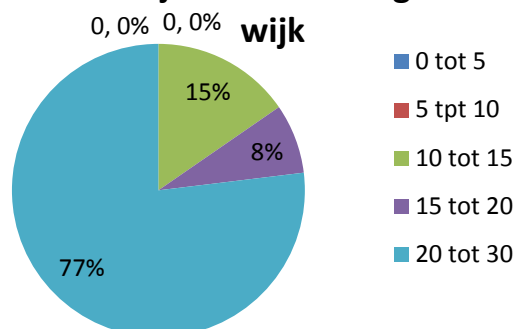
Het opleidingsniveau is laag. Dit is niet vreemd, gezien de migratiegeschiedenis. 65% heeft geen onderwijs gevolgd, 25 % heeft alleen lagere school en de resterende 10% heeft een vorm van vervolgonderwijs gevolgd.

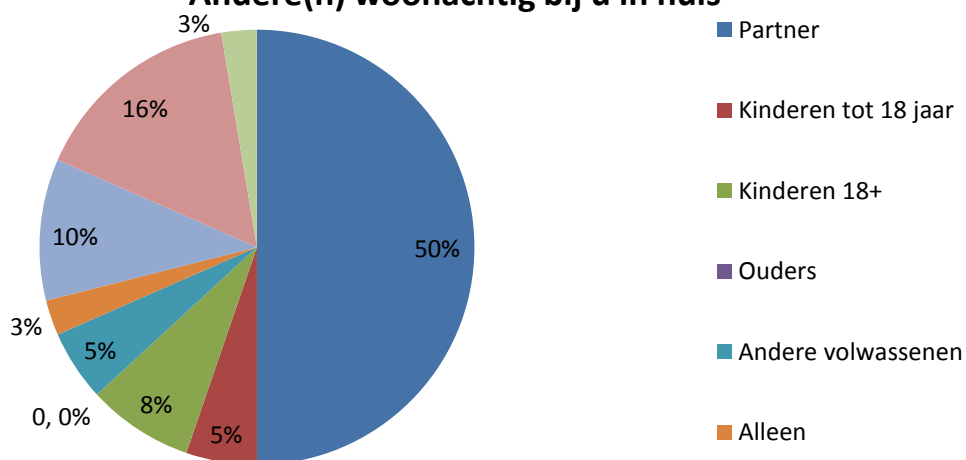
Aantal jaar woonachtig in Nederland

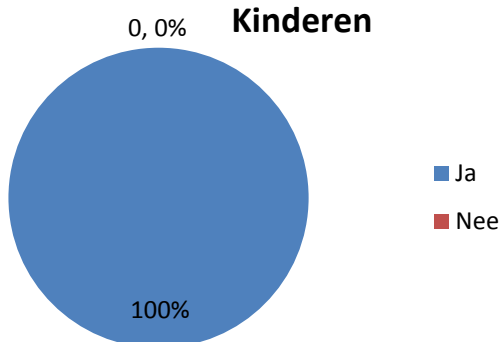
Aantal jaar woonachtig in de wijk

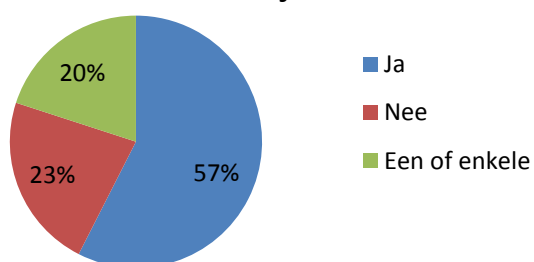
Andere(n) woonachtig bij u in huis

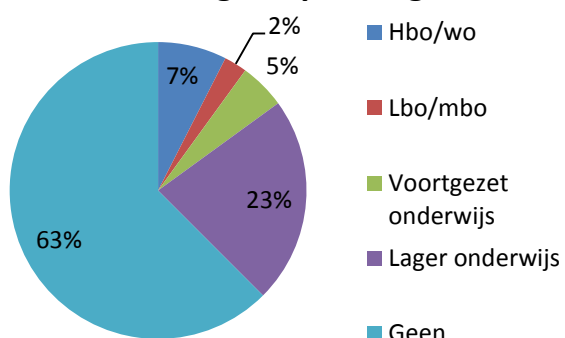
Kinderen

Kinderen woonachtig in dezelfde wijk

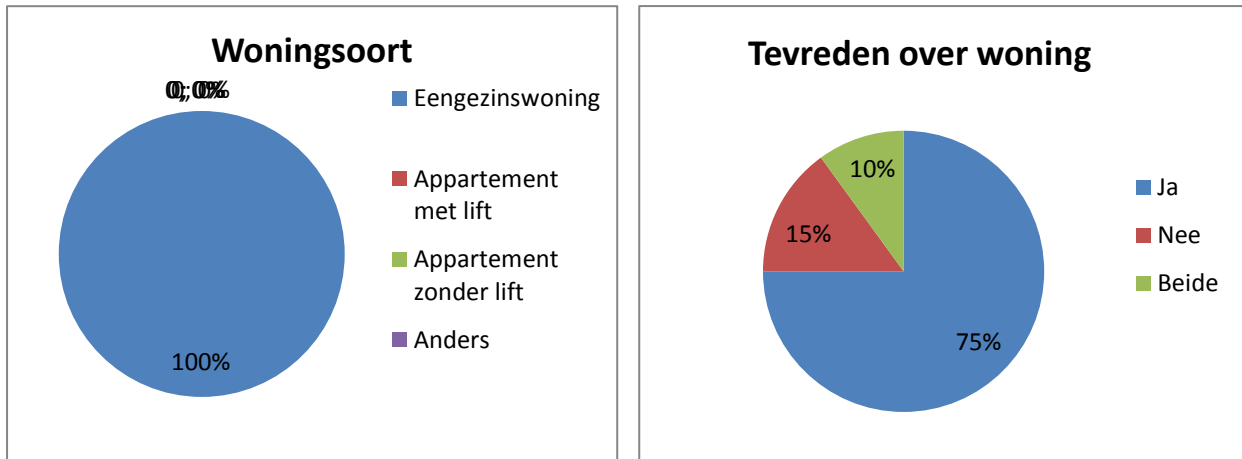
Gevolgde opleiding

4. WONEN EN WOONOMGEVING

De woning

Alle senioren uit de onderzoeksgroep wonen in een eensgezinswoning. Dit zijn de typische woningen in de Eindhovense wijken. In het algemeen zijn de ouderen tevreden over hun woning. Driekwart van de respondenten zegt tevreden te zijn, 15% is niet tevreden en 10% heeft reden tot zowel tevredenheid als ontevredenheid.

Mensen zeggen tevreden te zijn over de grootte van huis en de tuin voor en achter. De wijk en de “goede buren” worden vaak genoemd en het wordt prettig gevonden dat “alles dichtbij is”. Sommigen geven aan het fijn te vinden dat de kinderen in de buurt wonen. “Ik vind het fijn om voor mijn deur te zitten en naar de bomen te kijken”, zegt iemand. Dit duidt op een huis waar men goed vertoeft en waar de sfeer prettig is.

Ongeveer de helft gaf iets aan waarover ze niet tevreden zijn. Een aantal is ontevreden over “sommige buren” die teveel muziek maken of mensen die “je raar aankijken”. Anderen zijn niet tevreden over de woningbouw, vanwege onvoldoende onderhoud of een lekkage die niet wordt gerepareerd. Voor weer anderen past het huis niet (meer): niet geschikt voor de rolstoel, te groot of moeite met de trap. Een aantal mensen geeft aan dat er veel inbraak en diefstal is.

De woonomgeving

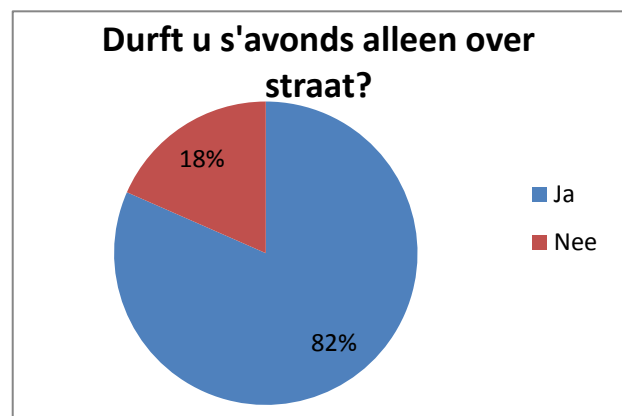
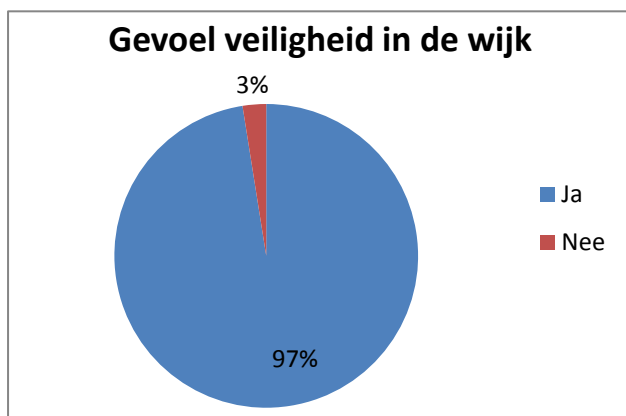
De tevredenheid over de woonomgeving is bijna 100 %. Dat is veel. Veel mensen geven aan “na al die jaren vertrouwd” te zijn in de wijk en “ik voel mij thuis alsof ik hier geboren ben”. Mensen zijn tevreden over de rust, het groen, de buren, de kennissen, de speeltuin, de winkels vlakbij, de moskee in de buurt en de veiligheid.

De punten van ontevredenheid betreffen sommige buren, onderhoud van het huis, auto's die soms te hard rijden, een brievenbus die uit de wijk verdween, een stoplicht dat gemist wordt bij de speeltuin, inbraken en diefstallen. Sommigen vinden de huur te hoog en zeggen dat er niets te doen is voor ouderen.

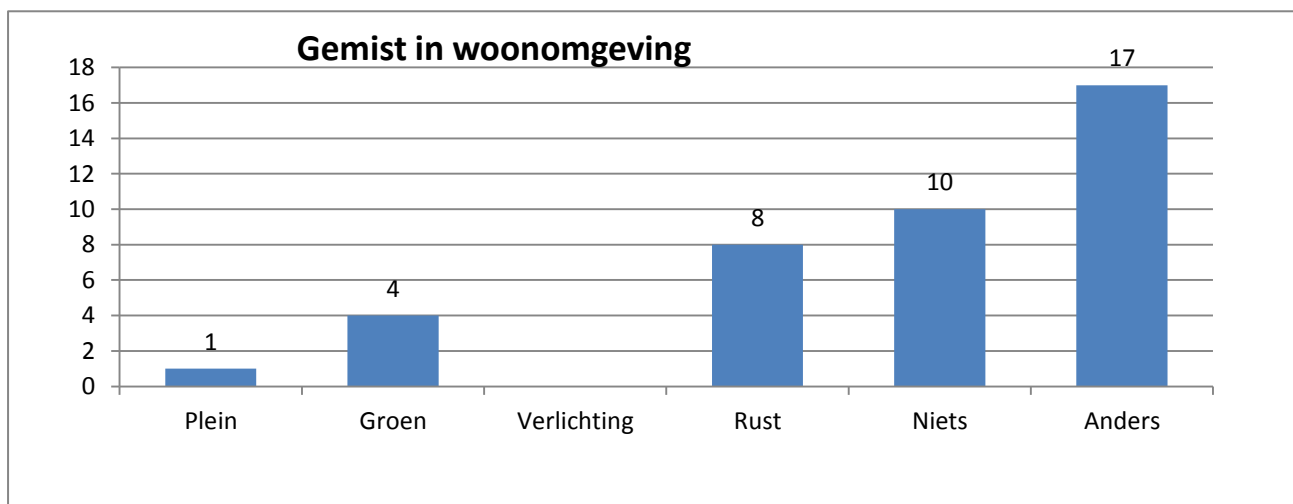
Veiligheid

Een gevoel van veiligheid is een belangrijke indicatie over de sfeer in de wijk. De bevroagde ouderen voelen zich allemaal, op één na, veilig in de wijk. Als dat waar is, moeten ze zich ook 's nachts veilig voelen op straat. Driekwart geeft aan ook 's nachts alleen over straat te durven. Ook dat is veel, zeker als je bedenkt dat deze generatie vrouwen niet gewend is 's nachts alleen over straat te gaan.

Gemis in de woonomgeving

Missen de ouderen dan niets in de buurt? Naast 'rust' wordt het meest 'niets' gemist. Bij 'anders' komen toch nog wat zaken naar voren. Dit zijn drempels voor hardrijders, het al eerder genoemde stoplicht bij de speeltuin en de brievenbus, verzorgde voor- en achtertuinen, meer parkeergelegenheid, politiesurveillance 's nachts, een gezondheidscentrum, de rust vanwege de ruziënde bureu, saamhorigheid en een plek waar ouderen hun tijd met vrienden kunnen doorbrengen.

De toekomst

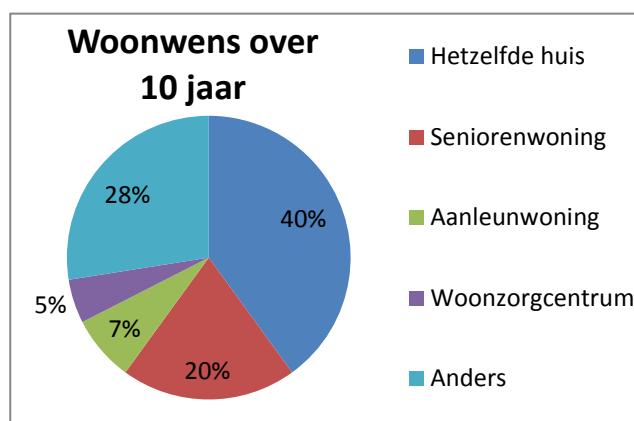
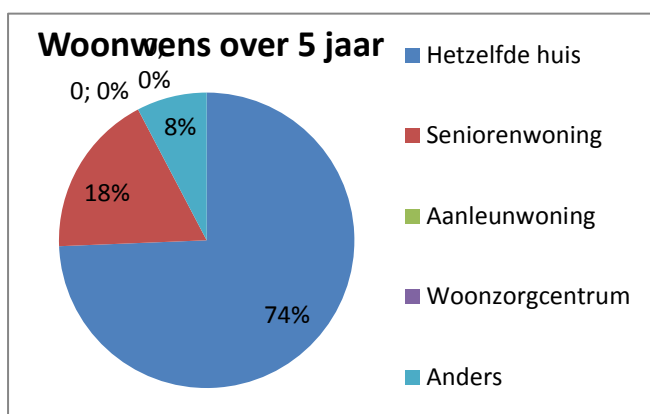
Waar willen deze ouderen in de toekomst wonen? Als ze terug gaan naar hun herkomstland, dan zijn hier geen woningen en woonvormen nodig. Blijven ze hier, dan komen ze voor keuzes te staan: waar wil ik wonen, hoe wil ik wonen, wat is belangrijk voor mij en wat doe ik zelf om tot een gewenste woonvorm te komen?

Tijdens de interviews blijkt dat de meeste ouderen nauwelijks over deze vragen nadenken. Het interview zelf was voor hen een eye-opener. Wat zeggen ze er vervolgens over?

Wens en verwachting

Driekwart van de ouderen zegt dat ze over vijf jaar in hetzelfde huis willen wonen. De rest heeft een voorkeur voor een seniorenwoning. Over tien jaar verwacht 40% nog in hetzelfde huis te wonen. 20% wil naar een seniorenwoning. Het resterende deel zegt terug te willen naar het herkomstland of een ander huis, gelijkvloers of met extra kamers voor de kleinkinderen. De voorkeur voor een seniorenwoning heeft er ook mee te maken dat de ouderen nauwelijks bekend zijn met de verschillende vormen van ouderenhuisvesting. Voor zover zij daarvan op de hoogte zijn, is dat een 'seniorenwoning'. De ouderen bedoelen dit als verzamelnaam voor een woning voor senioren.

Voor senioren die naar een andere woning/ woonvorm willen, zijn nog extra voorlichting en gesprekken nodig. Voor hier is nu van belang dat de meesten het liefst in hun eigen huis blijven, maar dat voor een deel van de ouderen, op den duur, een 'seniorenwoning' een goede optie is.

Maar, blijven ze wel in Nederland of gaan ze voor hun oude dag terug naar het land van herkomst? Een kleine meerderheid zegt in Nederland te willen blijven. Een grote minderheid zegt als wens te hebben om naar het land van herkomst terug te gaan.

Maar, wens en werkelijkheid komen niet altijd met elkaar overeen. We vroegen of ze verwachtten of een terugkeer er ook echt van zou komen. Op deze vraag volgde, op één na, een eensluidend 'nee'. De kinderen en kleinkinderen hebben hier alles mee te maken: "Dat is moeilijk, omdat ik mijn kinderen en kleinkinderen ga missen", Nee, kinderen en kleinkinderen zijn hier", "met dubbele gevoelens, de kinderen zijn hier", "ik weet het niet, al mijn kinderen wonen hier", "Ik kan echt niet terug. Mijn kinderen wonen hier".

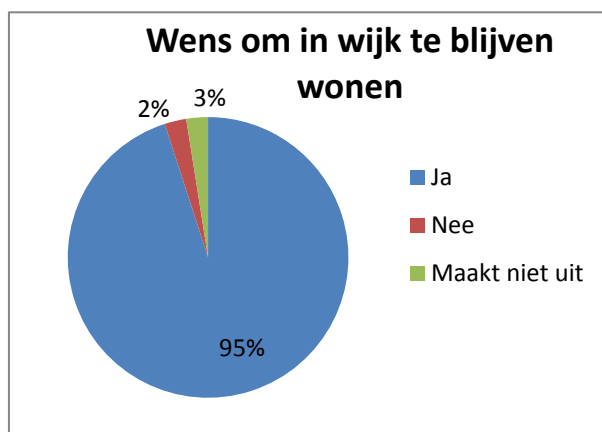
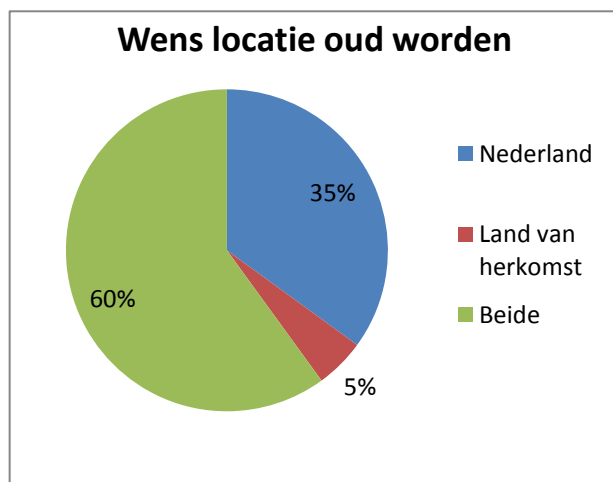
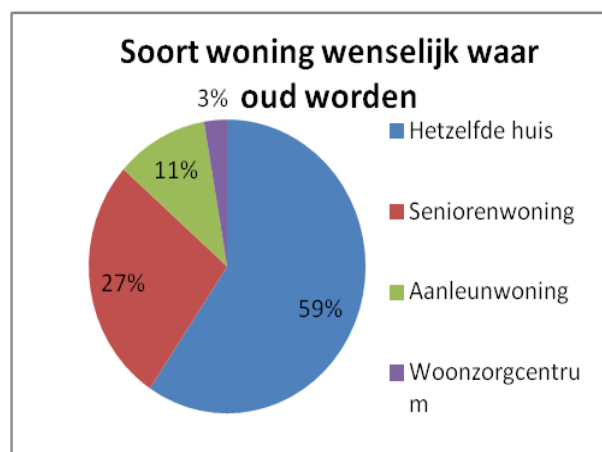
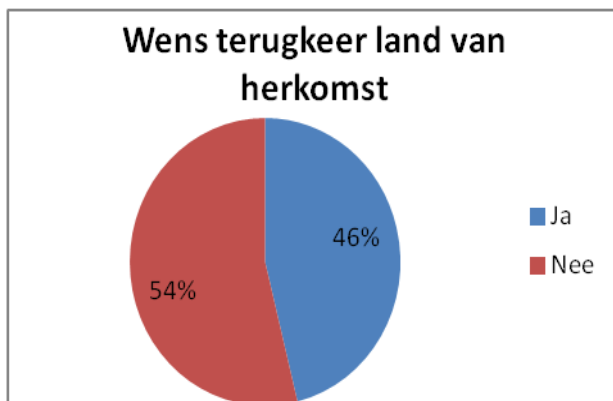
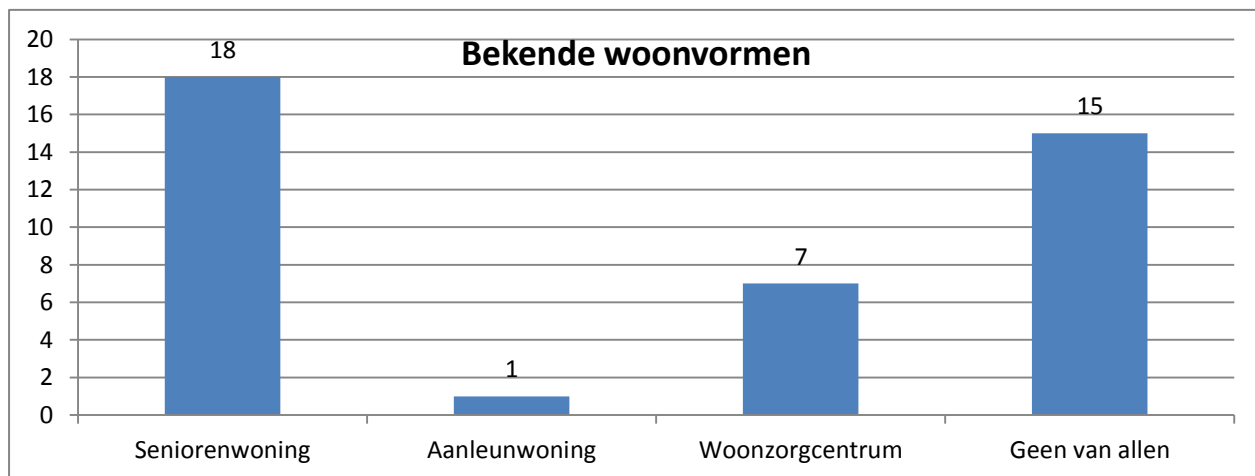
Vervolgens vroegen we opnieuw naar het gewenste land om oud te worden. Zo komt 35% op Nederland, 5 % op herkomstland en 60% op beide. Dat wordt dan pendelen. Hoeveel maanden per jaar denken ze dan in Nederland te verblijven? 60% zou dan de helft van het jaar in Nederland en de helft van het jaar in het land van herkomst willen verblijven. 20 % wil drie maanden in Nederland zijn en de andere 20% wil drie maanden in het herkomstland zijn. Deze ouderen blijven in twee werelden wonen. Hun wereld in Nederland willen ze in ieder geval in hun eigen wijk doorbrengen. Op één na, die het niet uitmaakt, willen ze in de eigen wijk blijven. Dat kan de eigen woning zijn (60%), een seniorenwoning (20%) of aanleunwoning (10 %).

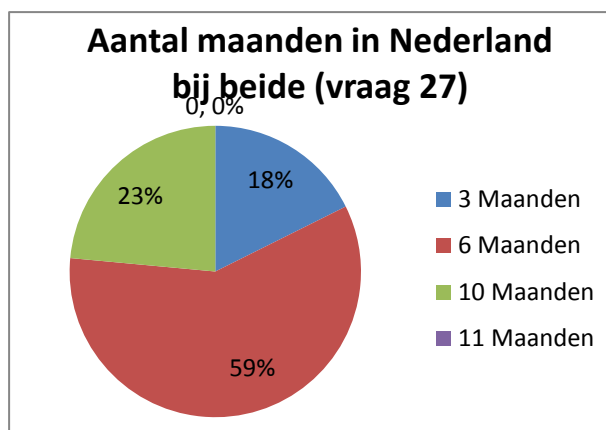
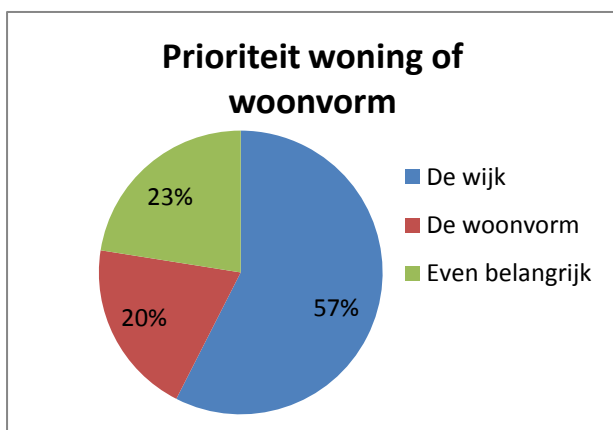
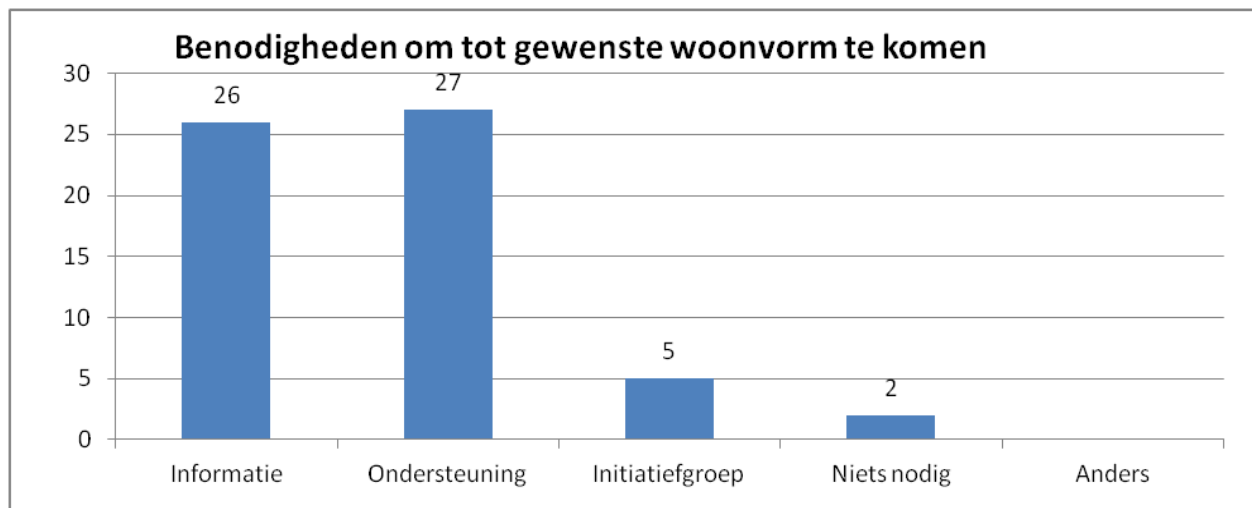
Meedenken en meedoen

Wat mensen vooral nodig hebben om tot de gewenste woonvorm te komen, is informatie en ondersteuning. Maar weinig mensen willen een initiatief nemen. De benodigde informatie en ondersteuning willen ze op de eerste plaats van Turks/Marokkaanse sprekende deskundigen. Veel minder verwachten ze deze informatie van familie of kennissen en nog minder verwachten ze dat van de gemeente, woningcorporatie of ouderenadviseur. Opmerkelijk is dat de ouderen de informatie en ondersteuning niet op de eerste plaats van de kinderen of familie verwachten. Ze willen deskundige informatie van mensen die ook hun taal spreken. De ouderen willen meedenken, maar niet meedoen. Het initiatief zal elders genomen moeten worden. Een deskundige, die de taal spreekt en de cultuur kent, zal de ouderen in dat proces goed kunnen ondersteunen.

Belangrijk

De migrantenouderen hebben nog niet veel nagedacht over hun oude dag en hoe ze dat zouden willen inrichten. Vandaar dat we vroegen naar wat ze belangrijk vinden bij het wonen, de woonomgeving. Een aantal dingen waren al eerder genoemd. Wat naar boven komt is: "een aangepaste woning in een veilige woonomgeving, met goede burens en de juiste zorg en hulp", "een aangepast huis voor onze beperkingen als ouderen", "zelfstandig en rust", "aangepast wonen voor ouderen", "goede burens", "sociale burens", "een huis naast het huis van mijn kinderen, zodat we allemaal rust hebben en toch bij elkaar zijn". De ouderen zijn zich er wel van bewust dat mogelijke aanpassingen aan de woning of aangepaste woningen van belang zijn. Daarnaast zijn rust en goede burens belangrijk. Ook de kinderen willen ze graag in de buurt en willen ze dat ze gemakkelijk op bezoek kunnen komen.

Conclusie en aanbevelingen wonen en woonomgeving

Woning en woonomgeving

Het beeld dat de senioren oproepen over hun woning en woonomgeving is dat ze tevreden zijn. Ze wonen al lang in hun buurt en zijn er vertrouwd. Ze wonen in een eensgezinswoning, met tuintjes voor en achter en kunnen gemakkelijk naar buiten. Er is groen, ruimte, rust, veiligheid en er zijn winkels en voorzieningen in de buurt. In het algemeen hebben ze goede burens, maar er zijn ook burens die overlast geven of hen 'raar aankijken'.

De aandachtspunten betreffen vooral praktische zaken, zoals onderhoud, een postbus, een stoplicht, de auto's, aanpassingen in huis. Iets ingewikkelder punten zijn 'sommige burens', de inbraken, een ontmoetingsplek en de saamhorigheid.

Een aanpak van deze aandachtspunten begint bij een goede communicatie met deze ouderen. In een eenvoudig infopunt of spreekuur zou dat gemakkelijk opgepakt kunnen worden. Voor last van burens is de burenbemiddeling een goed instrument. Voor de onveiligheid en inbraken zou, in samenwerking met de wijkagent, een preventiegroep kunnen worden opgezet. Hier vanuit wordt voorlichting gegeven over het beveiligen van huizen, een analyse gemaakt van de daders en een aanpak geformuleerd, zowel repressief als preventief. Bij zo'n aanpak kunnen bewoners, waaronder de ouderen, goed worden betrokken. Het ontmoeten en de saamhorigheid komen in een volgend hoofdstuk terug.

Toekomst

Veel ouderen geven aan naar het land van herkomst terug te willen. Als we doorvragen of ze denken dat dat er ook echt van gaat komen, zeggen ze bijna allemaal dat ze niet denken dat dat gaat gebeuren. De belangrijkste reden daarvoor zijn de kinderen en kleinkinderen. Een ruime meerderheid zegt vervolgens dat ze in beide landen oud willen worden. Dat betekent dat ze gedurende een deel van het jaar niet in Nederland verblijven.

De meeste ouderen hebben nauwelijks nagedacht over hun oude dag. Door het interview worden ze zich er bewust van dat daar op den duur keuzes gemaakt moeten worden. Alle ouderen willen in de wijk blijven wonen. Ze zijn er vertrouwd en wonen er prettig. De meeste ouderen willen in hun eigen huis blijven wonen. Als ze zich de toekomst voorstellen, begrijpen ze dat ze vormen van aangepast wonen en zorg nodig hebben. Eénderde van de ouderen geeft aan in een vorm van seniorenhuisvesting te willen wonen. Ze zijn niet bekend met de verschillende vormen van ouderenhuisvesting, maar begrijpen dat er vormen van woonzorgcombinaties mogelijk zijn.

De informatie hierover verwachten ze niet op de eerste plaats van hun kinderen of familie, ook niet van de gemeente of de instellingen. De informatie en ondersteuning hebben ze het liefst van deskundigen die hun taal spreken en hun cultuur kennen.

Deze generatie ouderen heeft altijd hard gewerkt, heeft weinig gelegenheid gehad te leren, heeft eenvoudig geleefd en hen is weinig gevraagd. Zelf het initiatief nemen tot specifieke woonvormen zit er niet in. Wel willen ze graag informatie en ondersteuning. Hun wensen zijn eenvoudig: wonen in de wijk, aangepast wonen of aanpassingen in de woning, zorg als het nodig is, in de buurt van de kinderen en informatie en ondersteuning door mensen die hun taal en cultuur kennen.

Aanbevelingen

- Creëren kleinschalige vormen van ouderenhuisvesting in de wijken.
- Contact met ouderen om te bespreken wat ze nodig hebben om zelfstandig te kunnen blijven wonen.
- Vast informatiepunt/ spreekuur voor ouderen in de eigen taal.
- Turks sprekende en Marokkaans sprekende deskundigen om wensen en behoeften te verzamelen en te vertalen naar concrete acties.
- De Turkse en Marokkaanse senioren hebben duidelijk een binding met de wijk, ze voelen zich thuis in hun woonomgeving. Dit betekent dat ze zeker gemotiveerd kunnen worden om deel te nemen aan wijkgerichte activiteiten. Wel hebben ze daar een steuntje in de rug bij nodig.

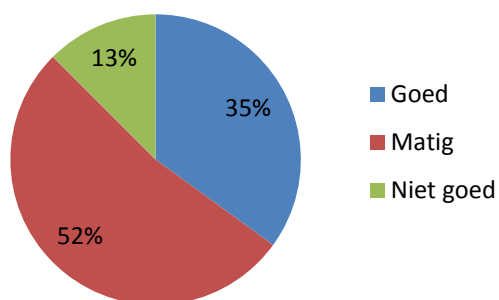
5. GEZONDHEID EN ZORG

Matige gezondheid

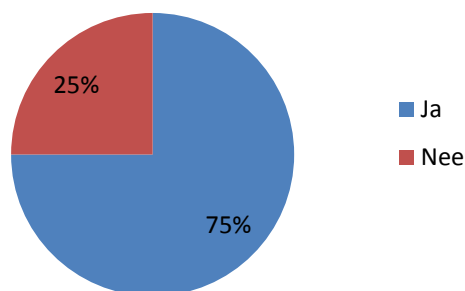
Ruim de helft van de ouderen uit het onderzoek heeft een matige gezondheid. Eénderde leeft in goede gezondheid en de overigen geven aan niet gezond te zijn. Driekwart zegt evenwel zelfredzaam te zijn. Een kwart is dat niet.

De meest zorg die nodig is betreft de hulp in de huishouding. Dan komt de hulp bij vervoer. Het minst nodig is hulp bij wassen en aankleden en verpleging. 'Andere' benodigde hulp is hulp bij brieven, de Nederlandse taal en de weg naar de instanties.

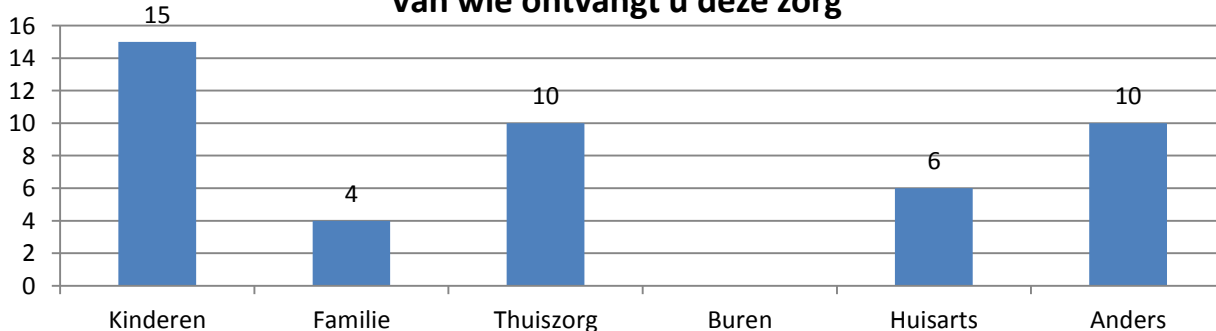
Beoordeling gezondheid

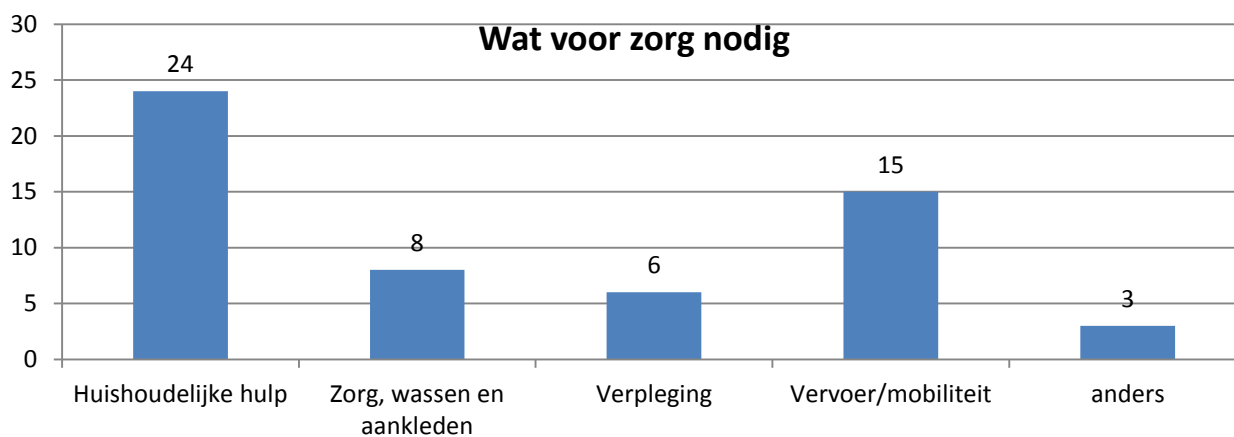
Zelfredzaamheid

Van wie ontvangt u deze zorg

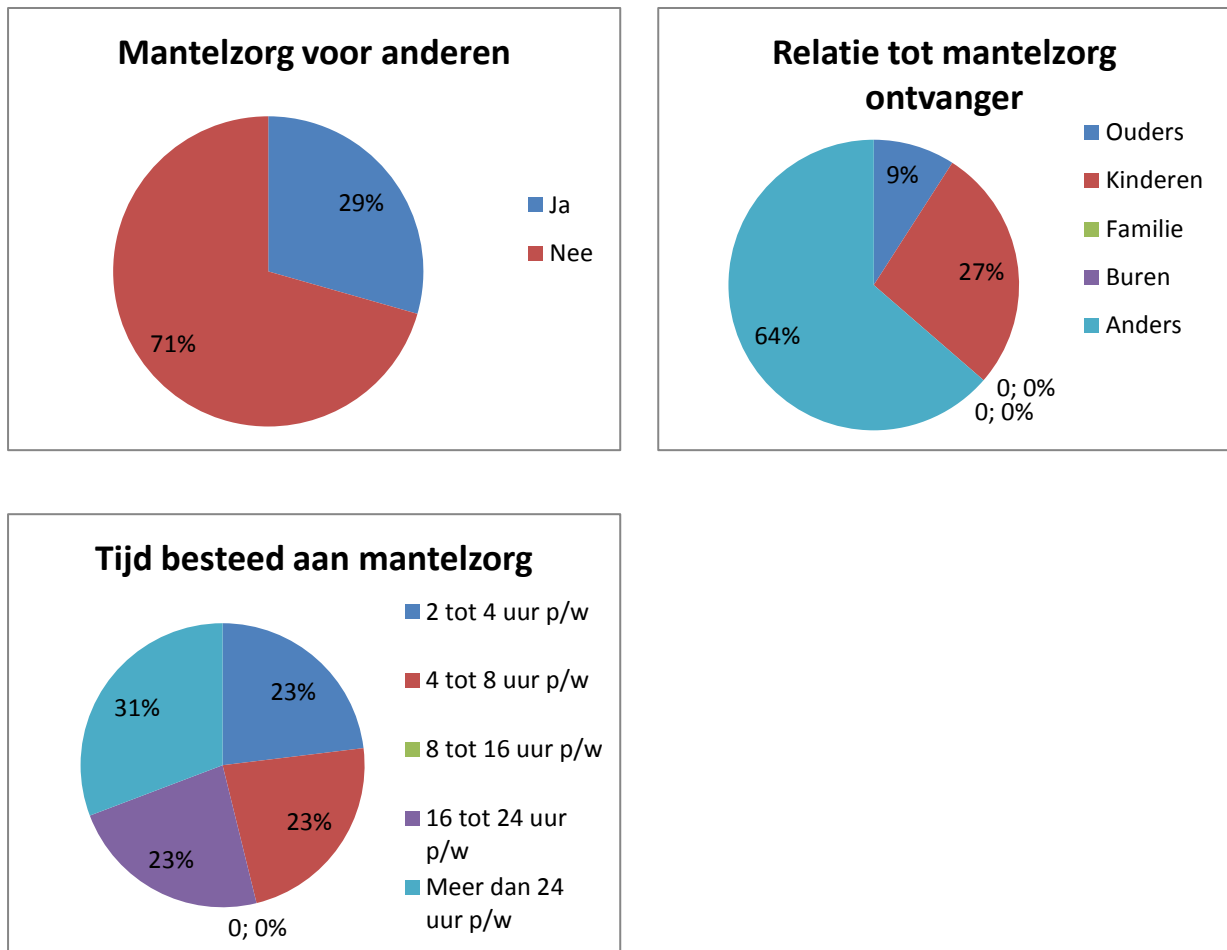
Wat voor zorg nodig

Hulp bij zorg krijgen en verlenen

De zorg wordt het meest verleend door de kinderen, al snel gevolgd door de Thuiszorg. Ook de huisarts verleent zorg. Familie komt achteraan. Bij 'anders' worden de schoondochter, de partner en de zorginstelling nog genoemd.

De ouderen krijgen hulp bij zorg en verlenen ook zorg, de mantelzorg.

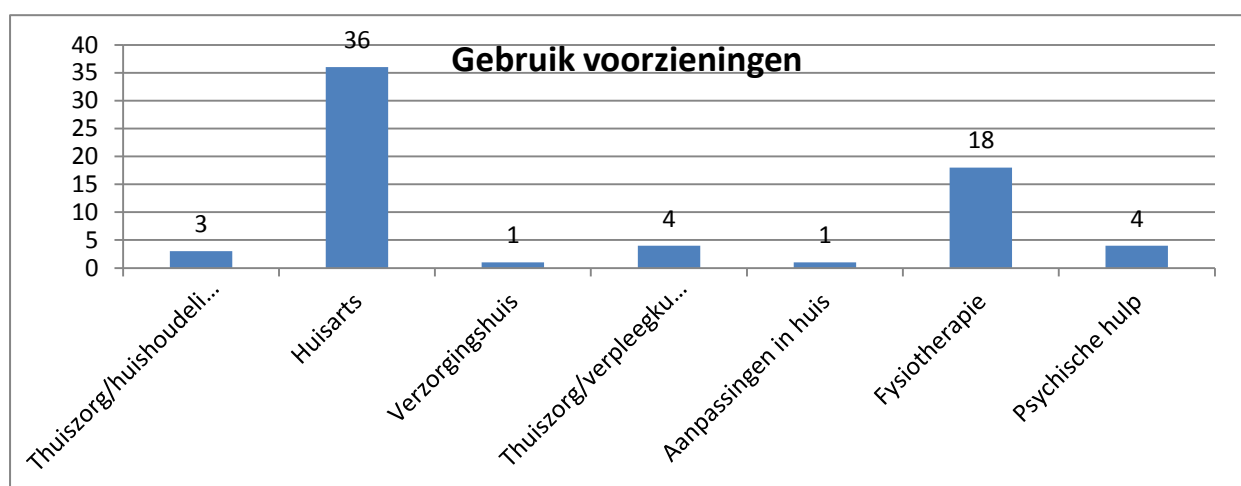
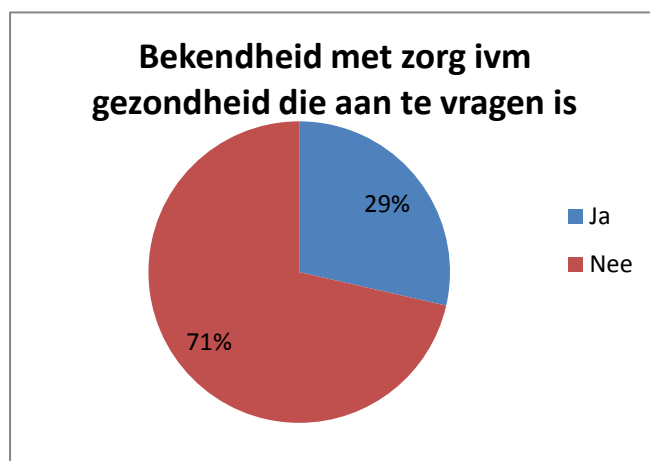
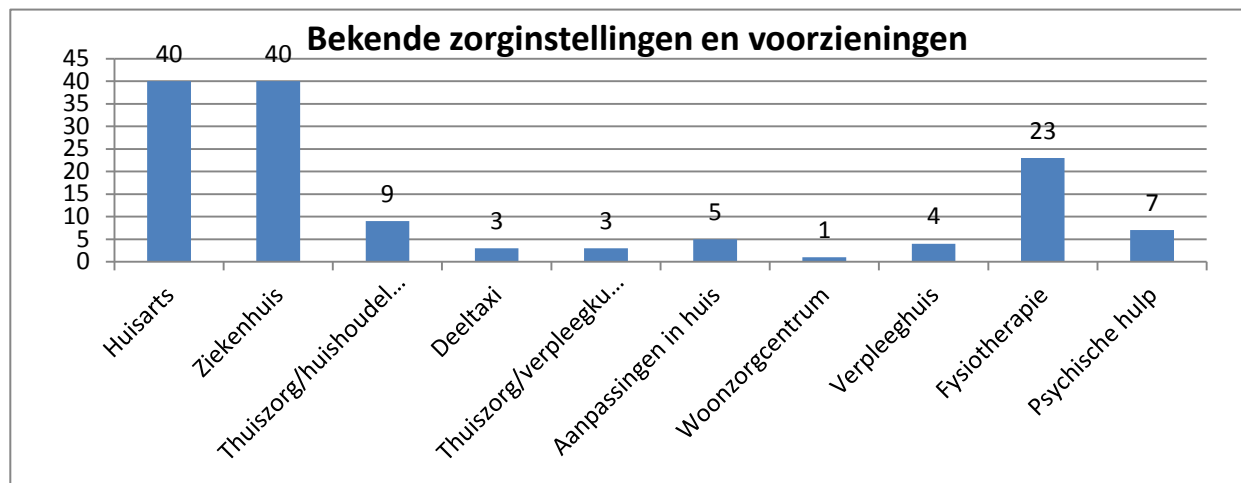

Eénderde hiervan verleent mantelzorg. Hiervan is zo'n 40 % voor ouders en kinderen en de rest is 'anders'. Dat 'andere' betreft vooral de partner. De mantelzorg wordt vooral gegeven door directe familieleden: de kinderen, de partner, de ouders. De tijd die hieraan wordt besteed is verschillend. Ongeveer éénderde besteedt meer dan 24 uur per week aan mantelzorg. Dus, ongeveer één op de negen ouderen zorgt meer dan 24 uur voor een ander.

Bekendheid en gebruik voorzieningen

Bij iedereen bekend zijn de huisarts en het ziekenhuis. Andere zorginstellingen en voorzieningen zijn heel beperkt bekend. Een tussenmoot vormt de fysiotherapie. Deze wordt door de helft genoemd. De bekendheid met mogelijkheden om hulp bij zorg aan te vragen is heel beperkt. Bijna driekwart is daarvan niet op de hoogte.

Het gebruik van de voorzieningen is ook vrij eenduidig. Bijna alle ouderen maken gebruik van de huisarts. Voor de rest wordt er weinig gebruik gemaakt van zorgvoorzieningen.

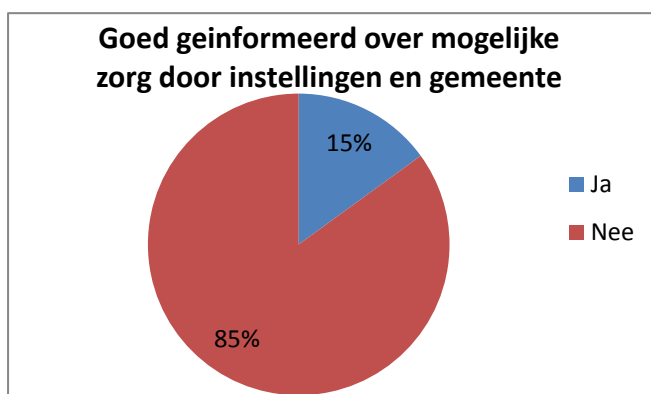
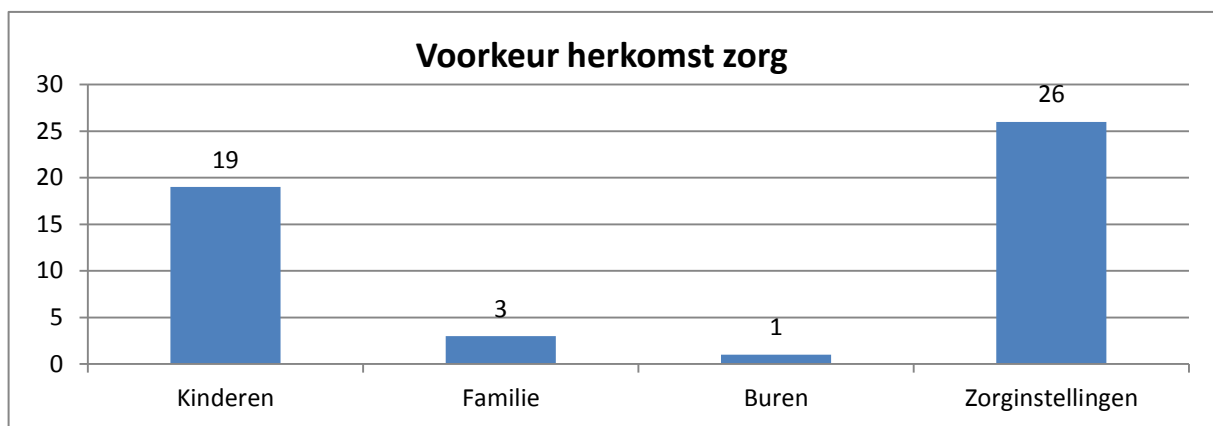
Voorkeur toekomstige zorg

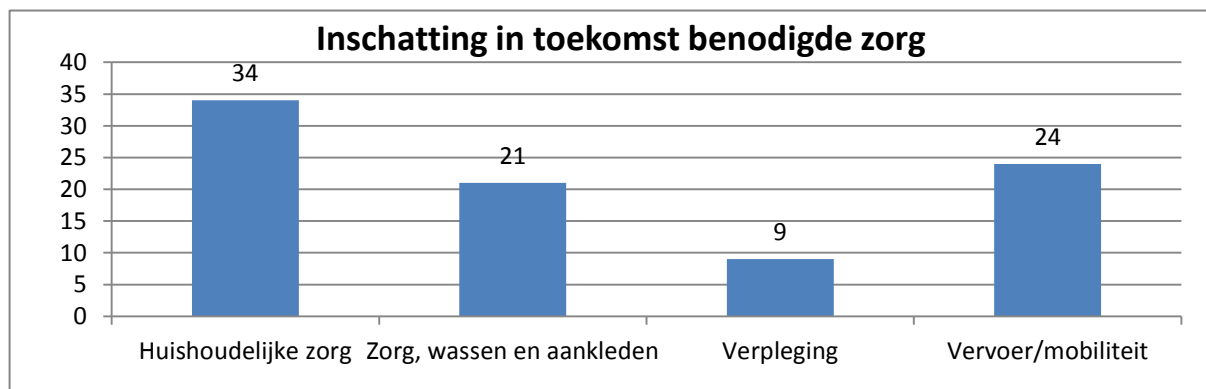
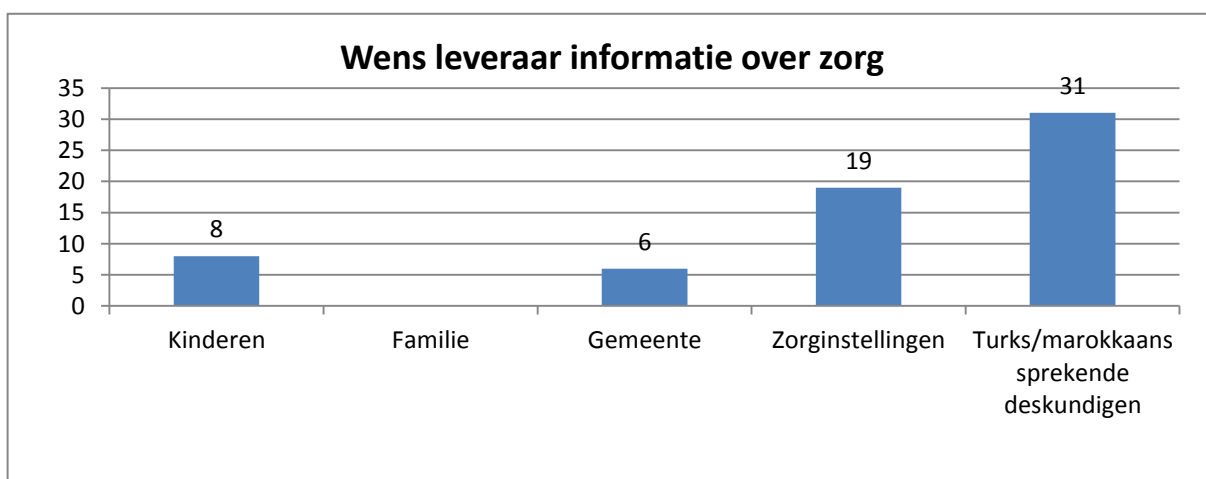
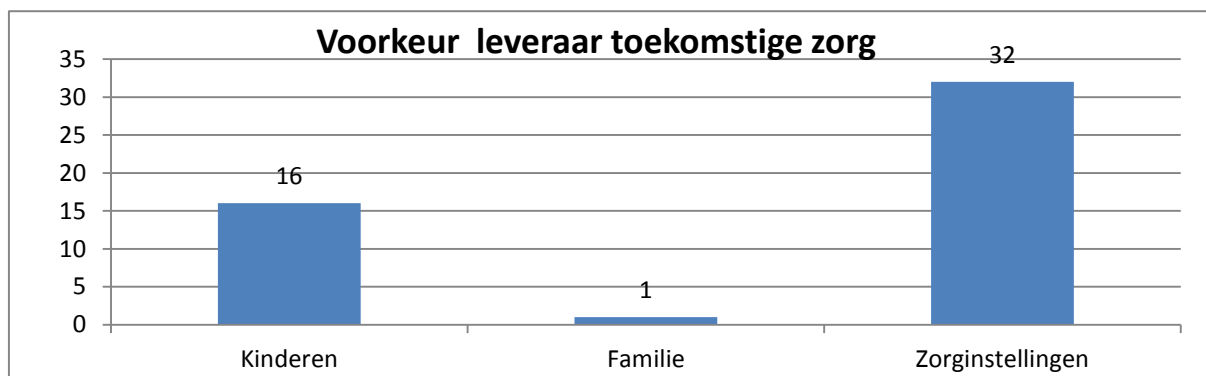
De ouderen hebben een voorkeur voor de zorginstellingen. Bij de vraag naar een inschatting van benodigde zorg komt de huishoudelijke zorg het meest nadrukkelijk naar voren. Daarna komt de hulp bij vervoer en mobiliteit. Vervolgens komt de fysieke zorg, wassen en

aankleden. De verplegende zorg wordt door minder dan een kwart genoemd. De verwachte zorgvraag is dus relatief licht.

De voorkeur voor het leveren van toekomstige zorg gaat uit naar een zorginstelling. Dit wordt door bijna iedereen genoemd. Opmerkelijk is dat de kinderen als zorgleverancier door minder dan de helft van de ouderen wordt genoemd. Het is dus niet zo dat de migrantenouderen verwachten dat hun kinderen de benodigde zorg zullen leveren. Des te opmerkelijker is dat de ouderen nauwelijks op de hoogte zijn van de mogelijke zorg door instellingen en gemeente. 85% zegt niet goed geïnformeerd te zijn.

Van wie willen ze dan die informatie ontvangen? Ook hier springt de behoefte aan deskundigen in de eigen taal er uit. Van de kinderen wordt hier niet zoveel verwacht. Meer dan naar de kinderen gaan de verwachtingen uit naar de zorginstellingen. De behoefte aan deskundigen die op de hoogte zijn van de mogelijkheden én die dat kunnen doen in de eigen taal en met kennis van de eigen cultuur, is groot.

Belangrijk

Om de senioren ook hier de gelegenheid te geven in eigen woorden aan te geven wat ze belangrijk vinden rondom de zorg, volgden een aantal open vragen.

Hun wensen worden op eenvoudige wijze verwoord: "Dat ik kan eten, wassen en slapen", "dat ik geholpen word, meer niet", "dat ik goede zorg krijg en goede mensen om me heen om me te helpen". Veel praktische zaken worden genoemd: "hulp bij het schoonmaken thuis", "hulp bij bezoek aan de huisarts", "hulp bij medicijngebruik", "dat ik naar het ziekenhuis gebracht word", "dat ik thuis verzorgd word". Sterk naar voren komt de wens om geholpen te worden door mensen in de eigen taal: "Deskundigen die mijn taal spreken", "Turkse verzorger", "goede zorg met mijn eigen taal". Velen hechten aan een vertrouwensband: "dat het altijd dezelfde persoon is, die met mij een band kan opbouwen". Voor een deel zijn dat de kinderen: "dat mijn kinderen mij verzorgen", "dat ik in mijn eigen huis verzorgd kan worden door de kinderen of familie", "Ik verwacht van mijn kinderen dat ze mij goed verzorgen". Niet voor alle ouderen zijn dat de kinderen, ook de instellingen zijn in beeld: "goede en juiste zorg van instellingen". Sommigen zijn zich ervan bewust dat de kinderen niet altijd beschikbaar zijn en verwoorden de zorgwensen als volgt: "Dat ik goede zorg krijg van "instellingen, mijn kinderen hebben zelf veel zorgen", of "dat ik door mijn kinderen wordt verzorgd en als dat niet kan door een goed Turks verzorgingshuis". De bejegening, cultuur en geloof spelen een rol: " Begrip voor onze culturele achtergrond en geloof", "dat het iemand is die ons begrijpt en respecteert", "dat mijn wensen in verband met mijn geloof worden begrepen". Zo ontstaan ideeën voor instellingen en aanbod, die recht doen aan de achtergrond: "een islamitisch thuis zou goed voor ons zijn", "een goed Turks verzorgingstehuis", "voorzieningen in de wijk die wij als ouderen nodig hebben".

Conclusie en aanbevelingen gezondheid en zorg

Er is een verschuiving van verwachtingen van de kinderen naar de instellingen. Ouderen zijn zich bewust dat ze de benodigde hulp en zorg niet geheel van hun kinderen kunnen verwachten. De ouderen zijn echter nauwelijks bekend met de mogelijkheden van de zorginstellingen. De behoefte aan zorg- en hulpverlening verschuift mede naar een tussengebied tussen de kinderen en de instellingen. Dit betekent dat er behoefte is aan woonzorgcombinaties voor specifieke migrantenouderengroepen, dat er binnen de professionele zorginstellingen aandacht is voor en rekening wordt gehouden met de taal, cultuur en religie van deze ouderen. En het betekent dat er behoefte is aan deskundigen in de eigen taal, voor informatie, om mee te denken en om te verwijzen naar informele en formele hulp en zorg.

De wensen zijn eenvoudig van aard. Het gaat om praktische zorg en hulp. Een deel van de ouderen verwacht de benodigde zorg van de kinderen. De meesten verwachten dat ze van de zorginstellingen hulp nodig hebben. Bij de professionele zorg vinden ze een zekere vertrouwdheid van belang. Daarbij hoort de mogelijkheid een band op te bouwen en een tegemoetkomen aan de eigen cultuur, taal en geloof. Deze aspecten moeten tot uitdrukking kunnen komen bij mogelijke woonzorgcombinaties alsook binnen de professionele zorginstellingen. Op alle niveaus en binnen de verschillende vormen van zorgverlening moeten de toegang tot en het respect voor culturele en religieuze aspecten aanwezig zijn. Het is van belang om goed op de hoogte te zijn van de aard van de zorgvraag. De verwachte zorgvraag betreft vooral huishoudelijke hulp en vervoer/ mobiliteit. Daarna komt de fysieke verzorging en de verplegende zorg. De verschillende soorten zorg vereisen verschillende aanbieders en een verschillende organisatie. Verpleegzorg vereist een hoge mate van professionaliteit. Huishoudelijke hulp en vervoer kan mede als informele zorg worden aangeboden. Van de verschillende soorten zorg is het aan te bevelen om dat wijkgericht aan te bieden.

Aanbevelingen

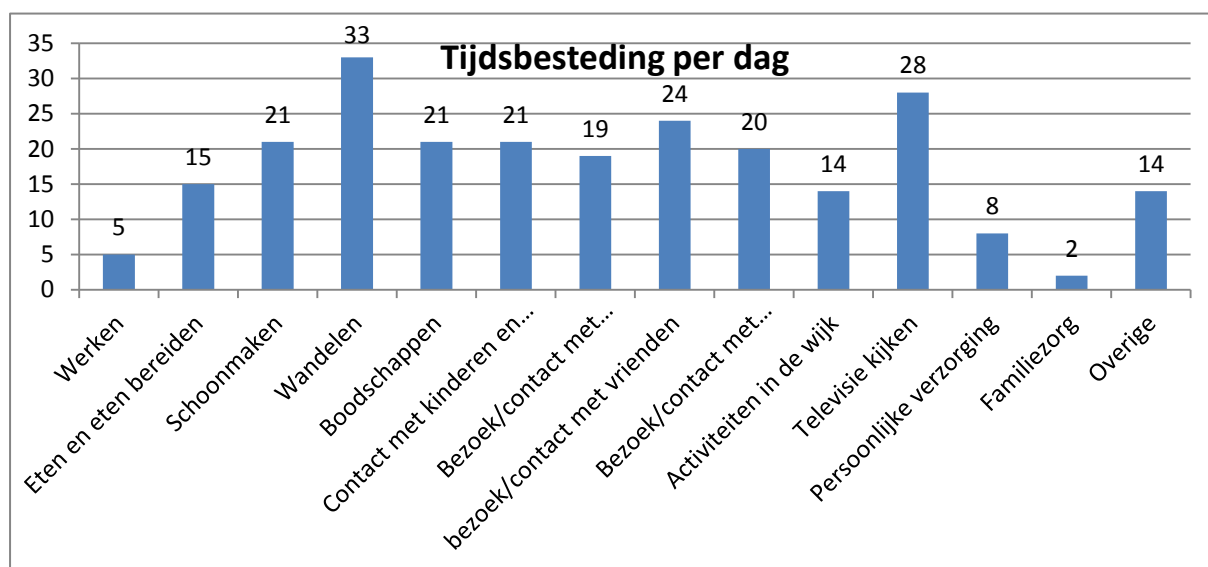
- Verkennen van mogelijkheden van informele en vrijwillige zorg en hulp voor de migrantenouderen.
- (Morele) waardering voor de kinderen van deze ouderen voor de dagelijkse hulp en zorg en informatie over de mogelijke combinaties met informele en professionele zorg.
- Verkennen mogelijkheden wijkverpleegzorg in samenwerking met de huisarts.
- Verkennen van de wijze waarop de zorginstellingen (in de wijk) zo optimaal mogelijk rekening houden met de taal, cultuur en religie van de migrantenouderen.
- Wekelijks spreekuur voor vragen die de zorg- en hulpverlening betreffen.
- Inzetten/ organiseren sociale- en informele netwerken of, indien noodzakelijk, inzet professionele zorg.
- Informatie- en voorlichting over zorg, ziektes en gezondheid.
- Turks- en Marokkaanse sprekende deskundigen in de wijk/ spreekuur als brug tussen de ouderen en de organisaties en instellingen in de wijk.

6. VRIJETIJSBESTEDING, DAGBESTEDING EN ACTIVITEITEN

Tijdsbesteding

Hoe besteden de Turkse en Marokkaanse senioren hun tijd?

De meest genoemde besteding van de tijd zijn wandelen en televisiekijken. Daarna wordt de tijd besteed aan het contact met de kinderen en de partner en de bezoeken en contacten met vrienden en kennissen. Eénderde van de ouderen geeft aan tijd te besteden aan activiteiten in de wijk.

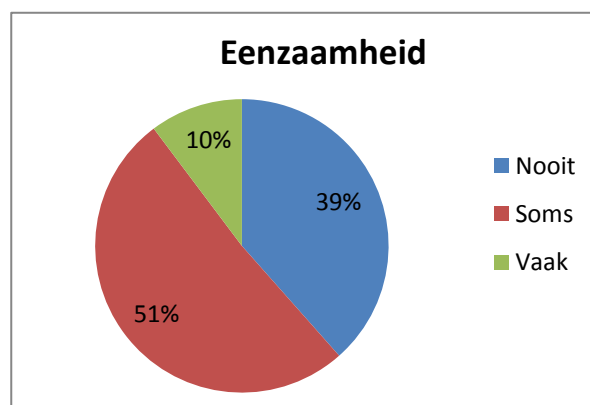
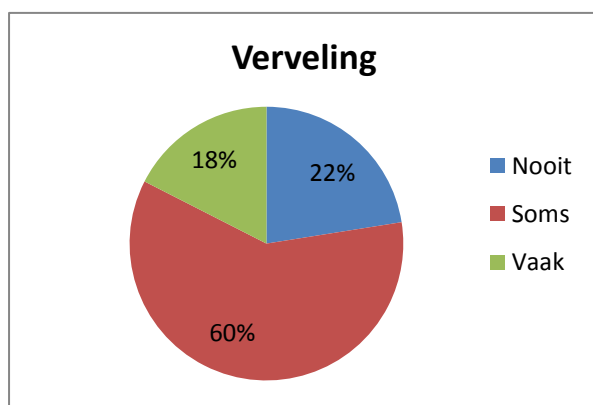

Vervelen en eenzaam

Eénvijfde van de ouderen verveelt zich nooit, een andere éénvijfde verveelt zich vaak. De resterende drievijfde verveelt zich soms. Een gevoel van eenzaamheid gaat een stap verder. Eéntiende van de ouderen is vaak eenzaam, de helft is soms eenzaam en de resterende 40% is nooit eenzaam. Hier zit zeker potentie voor meer ontmoeting en activiteiten.

Zo'n vijftien procent zegt niet tevreden te zijn met de tijdsbesteding. Eenzelfde aandeel is juist wel tevreden en 70% is zowel tevreden als ontevreden over de dagbesteding.

Bijna alle ouderen zijn tevreden in de wijk en voelen zich er prettig. Daar ligt het dus niet aan.

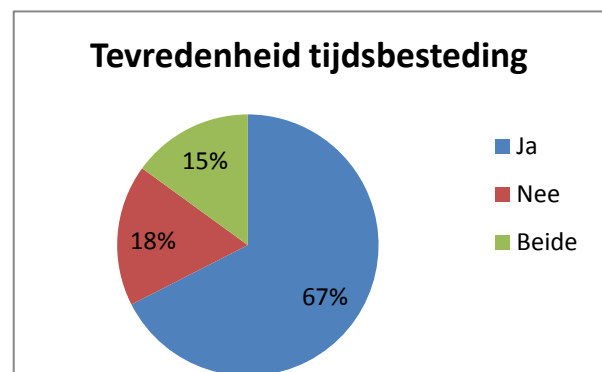
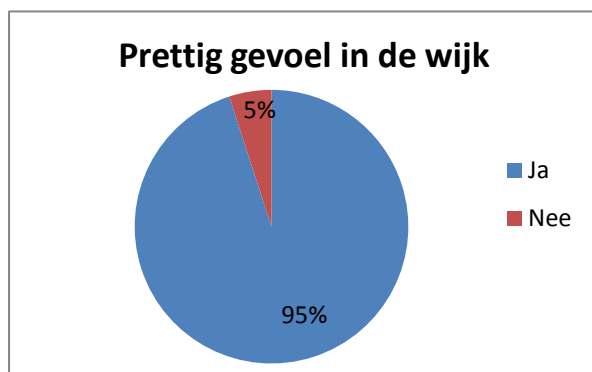

Tevreden en ontevreden

Waar zijn ze tevreden over?

De tevredenheid heeft vooral betrekking op het gezin, de kinderen, de zelfstandigheid, de gezondheid, de activiteiten en de wijk.

Het gezin en de kinderen worden vaak genoemd: “Ik ben bezig met de kinderen en dat geeft voldoening”, “ik ben tevreden over de contacten die ik heb met de kinderen en kleinkinderen”, “ik heb een groot gezin grootgebracht”. De zelfstandigheid wordt sterk gewaardeerd: “dat ik zelfstandig bijna alles kan doen”, “dat ik mezelf nog kan redden, ondanks mijn ziekte”. Ook de gezondheid vindt waardering: “Dat ik gezond ben en alles kan doen”. Anderen zijn tevreden met de sociale contacten en de activiteiten: “Ik ben tevreden met de contacten met de burens, ik ken veel mensen”, “de tijd die ik doorbreng in de moskee” of “ik ben actief in de buurt”. Ook over de wijk is tevredenheid: “Ik voel me prettig en ben tevreden over de wijk”, “Ik ben er tevreden over dat God ons hier heeft gebracht. In Marokko was het moeilijker geweest” tot “Ik ben tevreden over alles in mijn dagelijks leven”. De ontevredenheid heeft betrekking op de gezondheid en beperkingen om actief te zijn. Met het ouder worden, wordt de gezondheid minder: ‘als je oud bent, kun je niet zoveel’, “door mijn gezondheid kan ik niet alles doen”, “door mijn gezondheid en de taal kan ik dingen die ik wil niet doen”. Sommigen zijn ontevreden over dingen die geweest zijn: “dat we niet naar school zijn geweest” en “dat ik niet kan schrijven”. Soms heeft de ontevredenheid betrekking op de plek waar ze zijn: “Ik mis de sfeer in Turkije”, “Ik mis de kinderen als we een langere periode in Marokko zijn”, “Ik wil langer naar Turkije kunnen”. Sommigen zouden meer actief willen zijn: “Ik ben te weinig actief”, “Ik wil sporten of zwemmen, maar ik heb geen vervoer om ergens te komen”.

Graag doen

Wat doen deze ouderen graag?

Veel mensen houden van wandelen: “met mijn vrouw hand in hand samen wandelen”. Veel mensen bidden graag en gaan naar de moskee. Eten maken, schoonmaken, in de keukens bezig zijn, werken in de tuin, boodschappen doen, tv-kijken, fietsen, allemaal activiteiten die mensen graag doen. Tijd doorbrengen met de kinderen, activiteiten met vrouwen, contacten met leeftijdsgenoten en kennissen, sporten, dat zijn de activiteiten die plezier geven.

Van belang voor hun tijdsbesteding vinden de ouderen dat ze het zelfstandig kunnen doen, gezond blijven, dat ze de tijd goed besteden, het “onder de mensen zijn”, de sociale contacten die het met zich mee brengt, en “dat ik lang zal leven en blij en gelukkig zal zijn”.

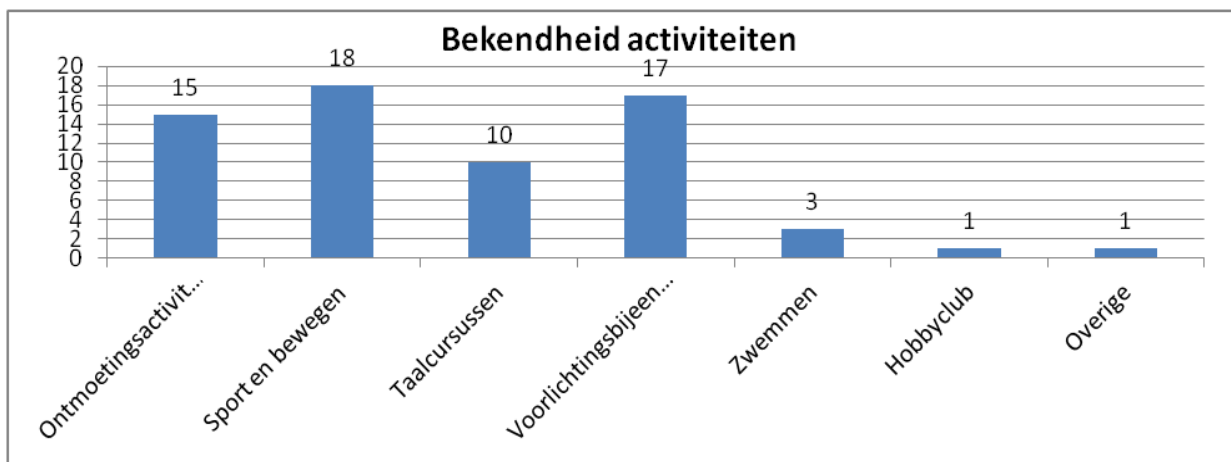
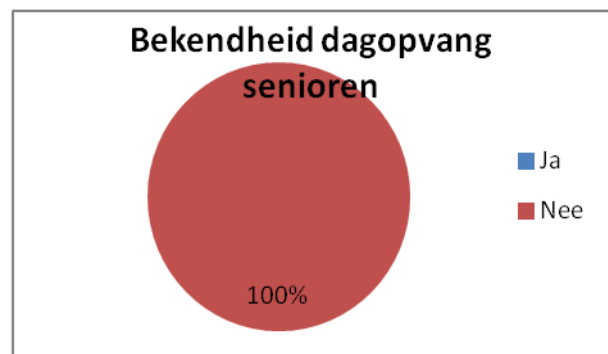
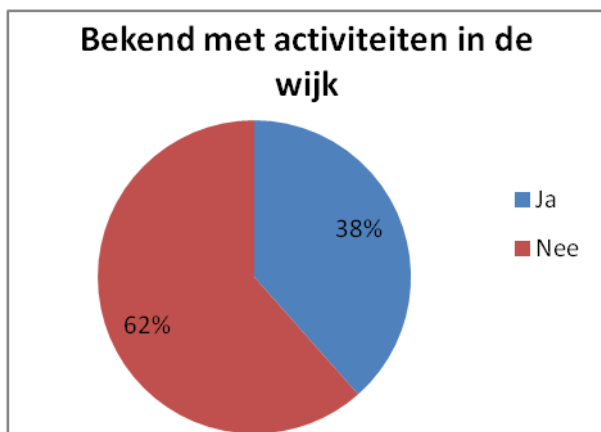
Bekend met activiteiten

Eénderde van de ouderen zegt bekend te zijn met de activiteiten in de wijk. De overige tweederde niet. Het meest bekend zijn sport, voorlichtingsbijeenkomsten en de ontmoetingsactiviteiten. Niemand is bekend met dagopvang voor senioren.

De activiteiten waar ze gebruik van maken zijn de ontmoetingsactiviteiten, sport en bewegen en voorlichtingsbijeenkomsten. Hoewel minder vaak, worden ook de taallessen genoemd.

De activiteiten die de ouderen graag willen doen, zijn ten dele de activiteiten die ze al noemden: ontmoeten, sporten en bewegen, voorlichtingsbijeenkomsten en taallessen.

Daarnaast komen mensen met: excursies, computerles en een ontmoetingsruimte voor de 1^e generatie.

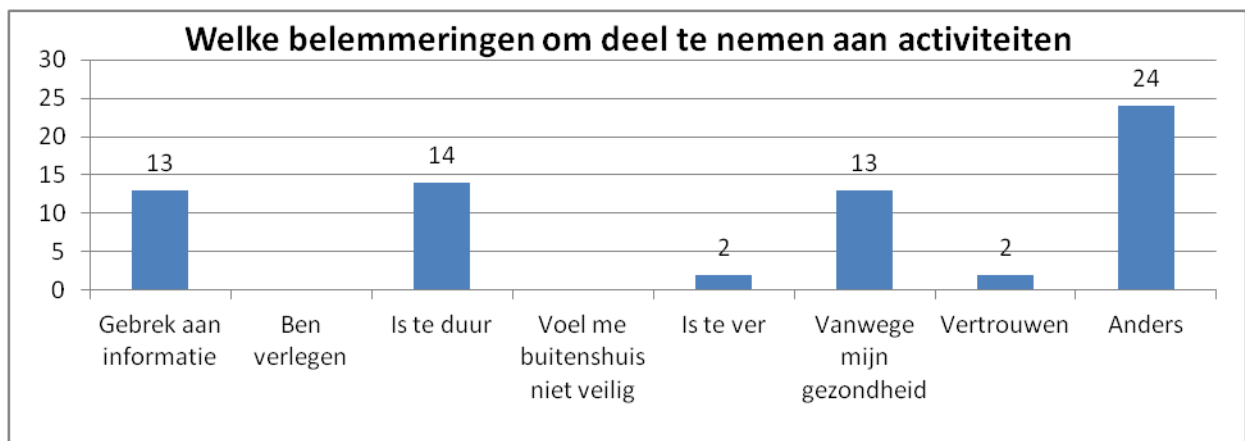
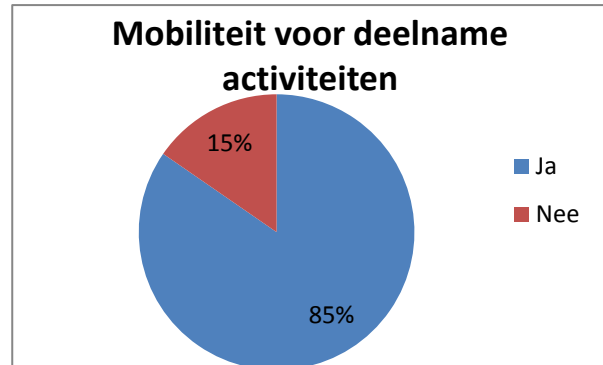
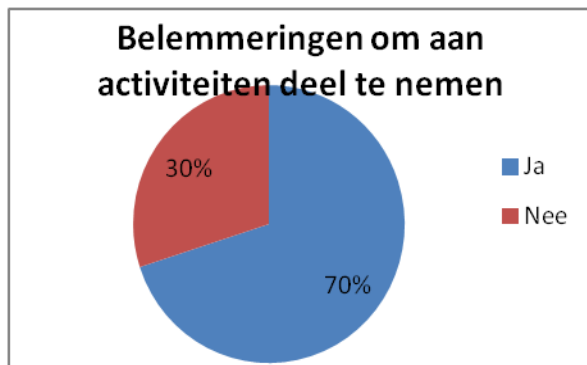
Belemmeringen

Bijna driekwart van de ouderen zegt belemmeringen te ervaren om actief deel te nemen. Dat is veel. Het meest wordt 'anders' genoemd en dat 'anders' blijkt dan bijna bij allemaal de Nederlandse taal te zijn. De migrantenouderen worden vooral door hun gebrekkig Nederlands beperkt in de activiteiten. Daar sta je niet bij stil. De eerste generatie Turken en Marokkanen spreekt weinig of gebrekkig Nederlands. Dat geldt voor de vrouwen, en voor een groot deel ook voor de mannen. In de tijd dat deze generatie naar Nederland kwam, hoefden ze geen Nederlands te leren. Aanvankelijk dachten ze weer terug te gaan. In Nederland kwamen ze om te werken. Nederlands leren hoefde niet. Sommigen leerden het op de werkvloer. De vrouwen werd evenmin gestimuleerd iets te leren. Ze zaten veelal opgesloten in hun traditie en huizen en waren druk met hun gezinnen. Sommigen wisten

zich enig Nederlands eigen te maken, bij de meesten bleef het Nederlands heel beperkt. Nu ze ouder zijn en meer tijd en rust hebben, zijn ze aangewezen op activiteiten waar ze met hun eigen taal terecht kunnen.

Andere belemmeringen die de ouderen aangeven, en die even vaak worden genoemd, zijn: 'te duur', 'gebrek aan informatie' en 'vanwege mijn gezondheid'.

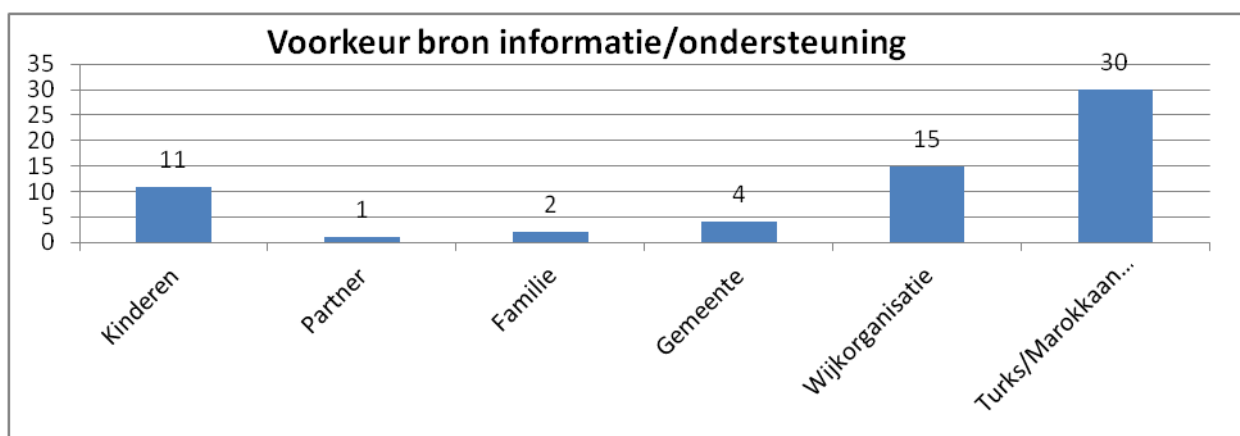
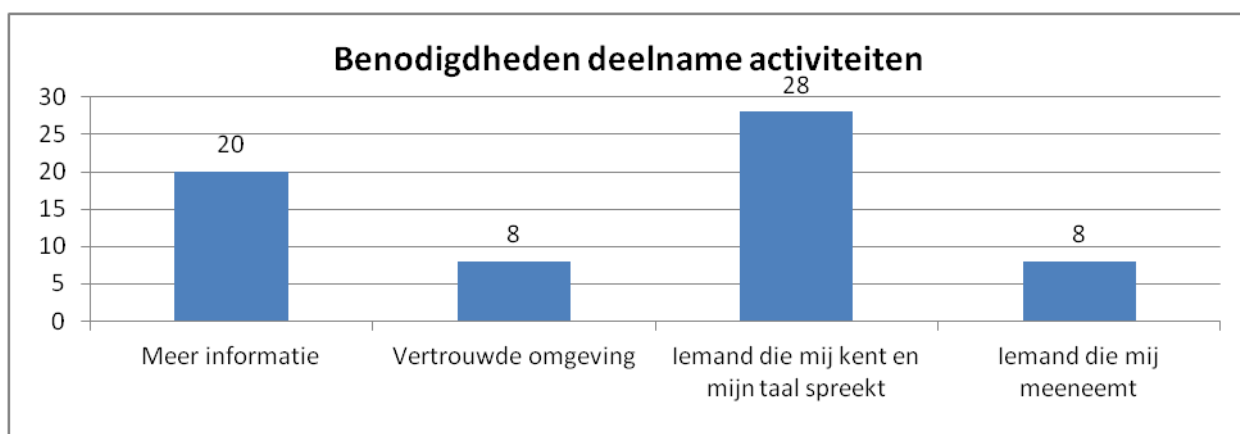
Zou de (gebrekkige) mobiliteit een belemmering kunnen zijn? Hierop antwoordt 15 % met een 'ja' en 85 % met een 'nee'. Voor de meesten is dat dus geen probleem, maar voor een aanzienlijk deel wel. Het is de vraag of ze op de hoogte zijn van de voorzieningen in deze.

Benodigdheden deelname aan activiteiten

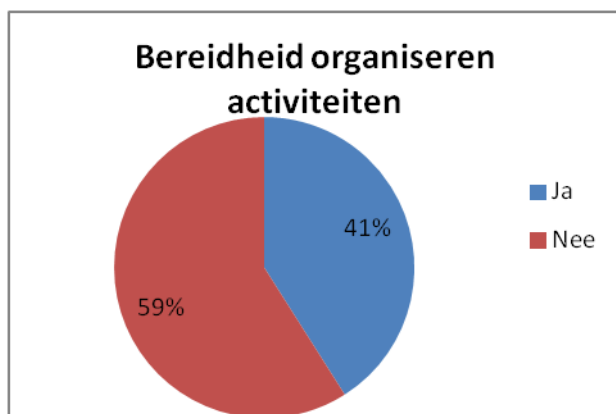
Wat hebben ze nodig om aan activiteiten deel te nemen? Hier springt uit "iemand die mij kent en mijn taal spreekt". Het gaat om de vertrouwdheid en de mogelijkheid in de eigen taal te kunnen communiceren. Als tweede komt naar voren dat ze meer informatie nodig hebben. Blijkbaar heeft een deel het gevoel niet goed op de hoogte te zijn van de mogelijkheden. Daarnaast worden genoemd de 'vertrouwde omgeving' en 'iemand die mij meeneemt', hetgeen het eerste punt nog eens onderstreept.

Van wie willen ze de informatie ontvangen over mogelijke activiteiten? Hier komt, wederom, de deskundige die hun taal spreekt naar voren. Vervolgens willen ze van de wijkorganisatie informatie ontvangen. De partner, de familie en de gemeente worden niet als relevante informatiebron gezien.

Missen activiteiten

Als ze wel actief zouden willen zijn of ergens aan zouden willen meedoen, wat missen ze dan? Sommigen zeggen “geen idee” te hebben van wat ze missen. Anderen missen niets en hebben geen activiteiten nodig. Activiteiten die gemist worden hebben veelal te maken met ontmoeten, contact, sport en bewegen en leren. Genoemd worden: sporten, zwemmen, wandelen (met leeftijdsgenoten), Nederlandse taalles, computerles, voorlichtings- en informatiebijeenkomsten, Turkse taalles, koffiemiddagen, een buurthuis voor Marokkaanse mannen, een buurthuis voor Marokkaanse vrouwen, koffiemiddagen, bijeenkomsten voor de ouderen, excursies, dagbesteding, buurtfeesten of, als uitsmijter: “Een keer in de week bij elkaar komen, samen koffie drinken en praten. Dat zou fijn zijn” .

Bijdragen

Zijn deze senioren vervolgens bereid om zelf mee te helpen om die activiteiten te realiseren? Van alle senioren, dus ook degenen die geen behoefte hebben aan activiteiten, zegt 41% bereid te zijn om mee te helpen. Als die bereidheid echt gemobiliseerd zou kunnen worden, is dat een flink potentieel.

Dan moeten we weten waar de ouderen goed in zijn en wat ze zelf zeggen wat ze zouden kunnen doen. Sommigen zeggen “nergens” goed in te zijn, daar “geen idee” van te hebben of zijn “te oud om dingen te doen”. Anderen zijn goed in ‘huishouden’ en “koken”. Iemand zou goed kunnen “vertellen over de islam”. De meesten zeggen goed te zijn op het sociale vlak. Zij kunnen goed “praten”, “contacten leggen”, “meedenken”, “mensen werven”, mee helpen met “regelen” en “organiseren”. Hun bijdrage bestaat dan uit “actief meedoen”, “mensen stimuleren”, “contacten leggen”, “aanwezig zijn”, “werven”, “mensen bij elkaar brengen”, “meedenken” en “mee organiseren”. De bereidheid is er dus. Deze potentie zal op de juiste wijze georganiseerd moeten worden.

Conclusies en aanbevelingen vrijetijdsbesteding, dagbesteding en activiteiten

De senioren zijn redelijk tevreden over hun tijdsbesteding. Ze nemen maar beperkt deel aan activiteiten. De behoefte die ze hebben heeft vooral betrekking op ontmoeten, sport en beweging en informatiebijeenkomsten. Belemmeringen om deel te nemen aan activiteiten hebben te maken met de kosten, gebrek aan informatie en gezondheid. De grootste belemmering die de ouderen – zelf – noemen is de Nederlandse taal. Ze zijn niet in staat deel te nemen, omdat ze onvoldoende kunnen communiceren in het Nederlands.

Zo ontstaat een beeld van deze ouderen die zich vooral binnen het eigen gezin, familie en taalgenoten bewegen. In het algemeen zijn ze daar ook tevreden mee. Ze zijn maar beperkt op de hoogte van wat er aan activiteiten mogelijk is. Wat ze zeggen vooral nodig te hebben is iemand in de wijk die hen kent, hun taal spreekt en hen meeneemt. Dus, een vertrouwde persoon die hen min of meer mee aan het handje neemt. De belangrijkste bron hierbij noemen ze de deskundige in de eigen taal en de wijkorganisatie.

De meeste ouderen hebben niet het idee dat ze zelf veel kunnen bijdragen. Ze hebben het gevoel dat ze niet zo veel kunnen. Een aanzienlijk deel zegt wel degelijk iets te kunnen bijdragen, door hun aanwezigheid, door de contacten die ze hebben, door mee te denken en door te helpen bij het organiseren.

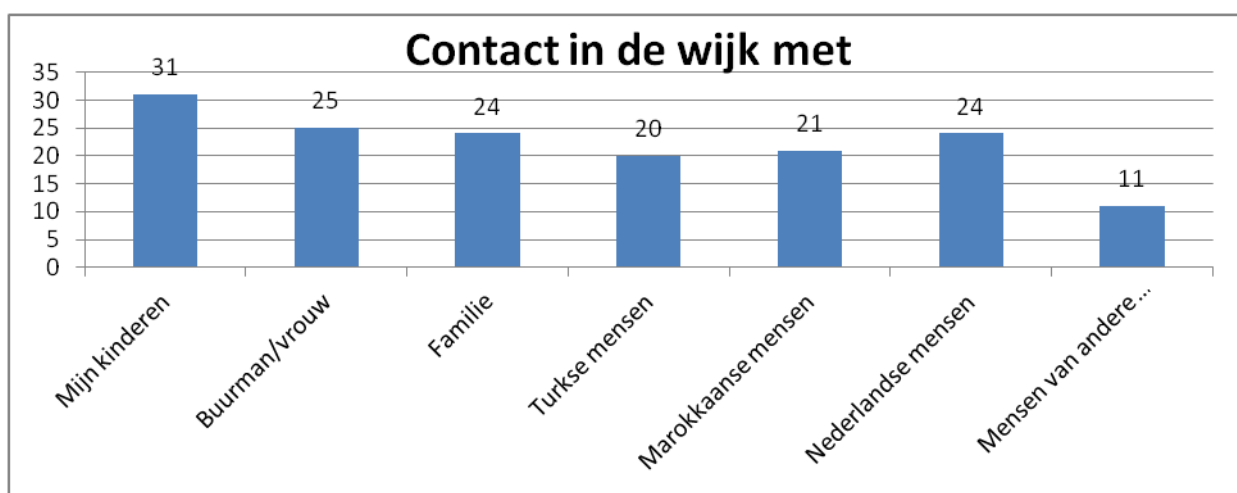
Aanbevelingen

- Aanbieders van activiteiten moeten zich ervan bewust zijn dat deze eerste generatie migrantenouderen beperkt is in hun Nederlandse taal en dat ze, de afgelopen decennia, er gewoon aan zijn geraakt binnen hun eigen gezin, familie en (taal)gemeenschap een sociaal leven op te bouwen. Hun wensen en behoeften zijn eenvoudig en betreffen het ontmoeten, kleine activiteiten en informatie.
- Binnen de wijk nagaan welke ontmoetingsmogelijkheden er zijn voor Turkse en Marokkaanse mannen en vrouwen. Voor deze – afzonderlijke - groepen zou in ieder geval een dagdeel per week beschikbaar moeten zijn.
- Activiteiten voor de senioren zijn mogelijk, mits daar vertrouwde personen (professioneel en/ of vrijwillig) bij betrokken zijn die de taal van de ouderen spreken en hun in een vertrouwde sfeer brengen. Een deel van de ouderen is dan ook weer te motiveren om een actieve rol te spelen. De ouderen kunnen zelf aangeven wat ze willen doen en interessant vinden.

7. CONTACTEN IN DE WIJK EN INFORMATIEBEHOEFTE

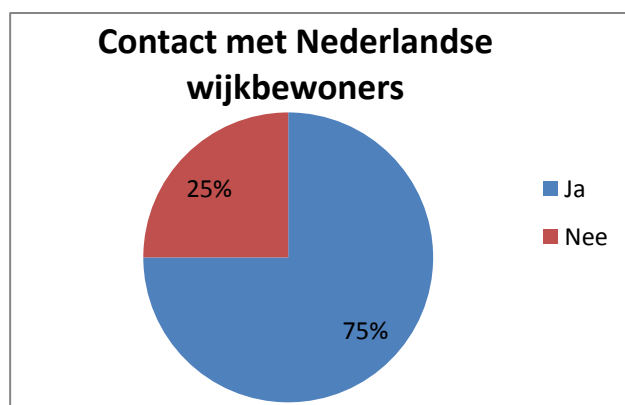
Contacten

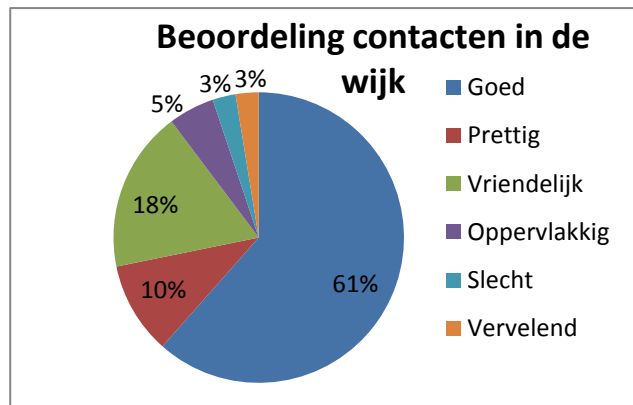
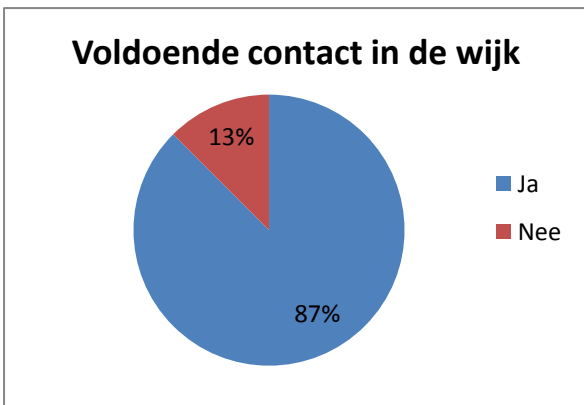
Om mensen te betrekken en te informeren is het interessant te weten hoe het staat met hun contacten in de wijk en met hun huidige bronnen en behoefte aan informatie. Alle ouderen hebben contact met taalgenoten, drievierde van de ouderen heeft contact met hun kinderen (in de wijk), ruim de helft heeft contact met de familie (in de wijk), ook ruim de helft heeft contact met de burens. Eenvierde heeft contact met mensen van een andere afkomst.

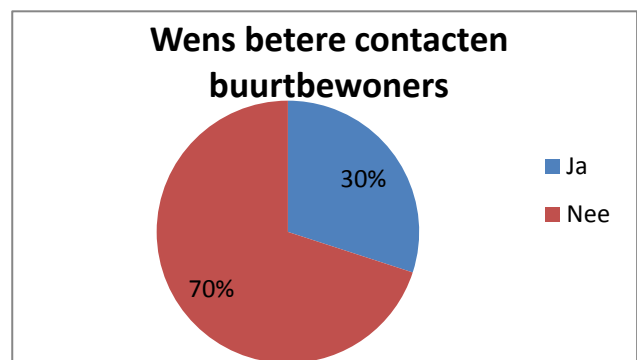
Driekwart van deze ouderen heeft contact met Nederlandse wijkbewoners. 87% van de ouderen vindt dat ze voldoende contact heeft in de wijk. Bij navraag naar de kwaliteit van deze contacten beoordelen de meeste ouderen de contacten als positief: 61% zegt de contacten als 'goed' te vinden, 10% noemt het contact 'prettig', 18% 'vriendelijk', 5% 'oppervlakkig', 3% 'slecht' en 3% vindt de contacten in de wijk 'vervelend'.

Toch is er wel behoefte aan meer en beter contact. Zo'n éénderde van de ouderen geeft aan graag meer contact met buurtbewoners te willen. Eenzelfde deel zegt ook graag betere contacten te willen. 'Meer' en 'beter' komen hier met elkaar overeen.

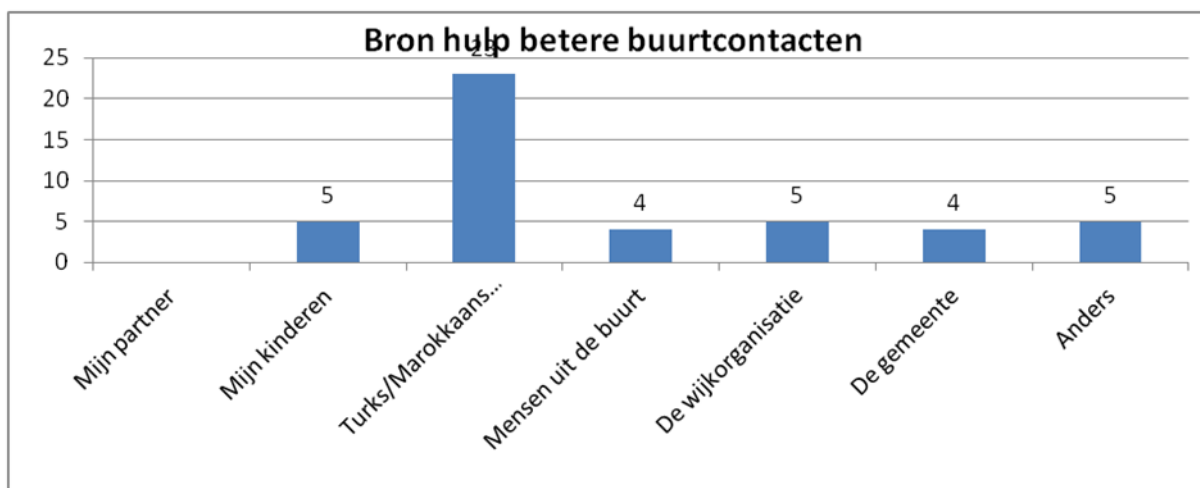

Ook hier willen we dan weten wat de mensen zelf doen om meer of betere contacten te krijgen en wat ze mogelijk daarbij nodig hebben. Ongeveer de helft zegt “niets” te doen of “geen idee” te hebben wat ze zelf kunnen doen. Anderen komen met: “voor de deur zitten en samen koffie drinken”, “ik zeg tegen iedereen hallo”, “ik zeg altijd goedemorgen”, “in de voortuin zitten”, “burenactiviteiten”, “goed opschieten met de buren”, “goede contacten onderhouden”, “op ziekenbezoek gaan”, “geven van Turkse gerechten”, “samen buiten zitten praten”, “behulpzaam zijn” en “buren uitnodigen om koffie te drinken”. De helft is zich dus niet bewust van de wijze waarop ze zelf initiatief kunnen nemen naar wijkbewoners. De andere helft is zich wel bewust van een actieve manier om de contacten in de wijk prettig te houden.

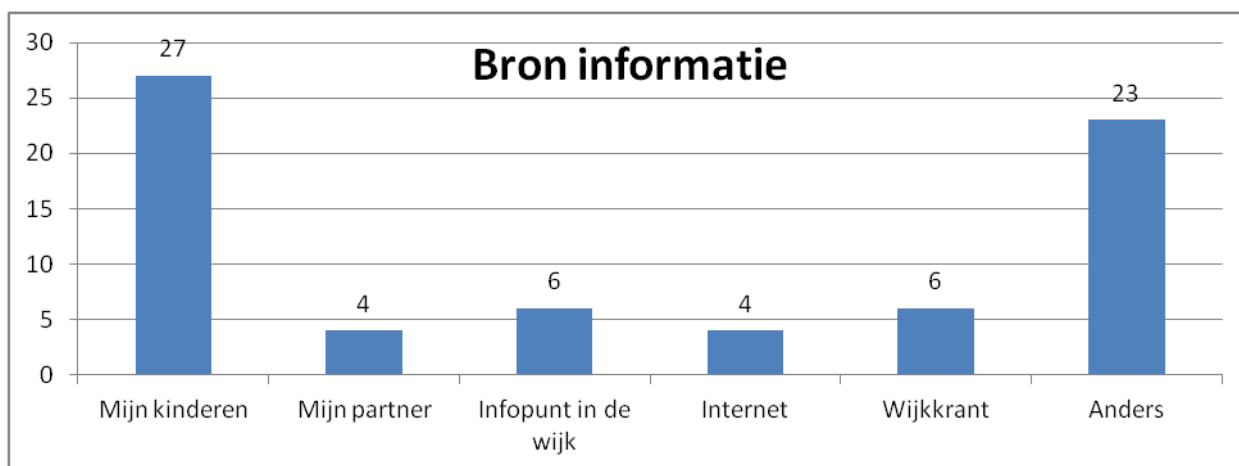

Suggesties voor wat kan helpen voor de onderlinge contacten in de wijk zijn: “samen iets doen”, “samen activiteiten organiseren”, “iets organiseren in de wijk”, “ergens in de wijk ontmoeten” en “wijkbijeenkomsten”, “koken voor elkaar”, “elkaar opzoeken”, “kennis komen maken”, “uitnodigen om samen koffie te drinken”, “de saamhorigheid bevorderen”, “met de bus ergens naar toe gaan”, “begrip tonen voor andermans cultuur en geloof”, “niet scheef kijken als je problemen hebt met je kinderen, daar hebben wij ook niet om gevraagd”, “goed met elkaar omgaan”, “elkaar helpen”, “net als vroeger, toen er meer saamhorigheid was”, “elkaar aandacht geven”, “respect voor elkaar”.

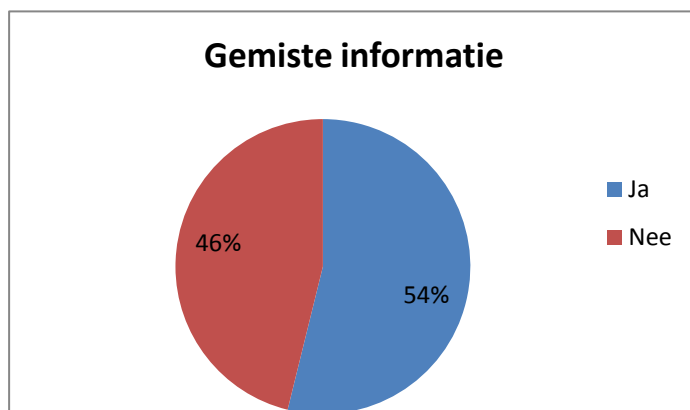

Informatiebronnen en informatiebehoefte

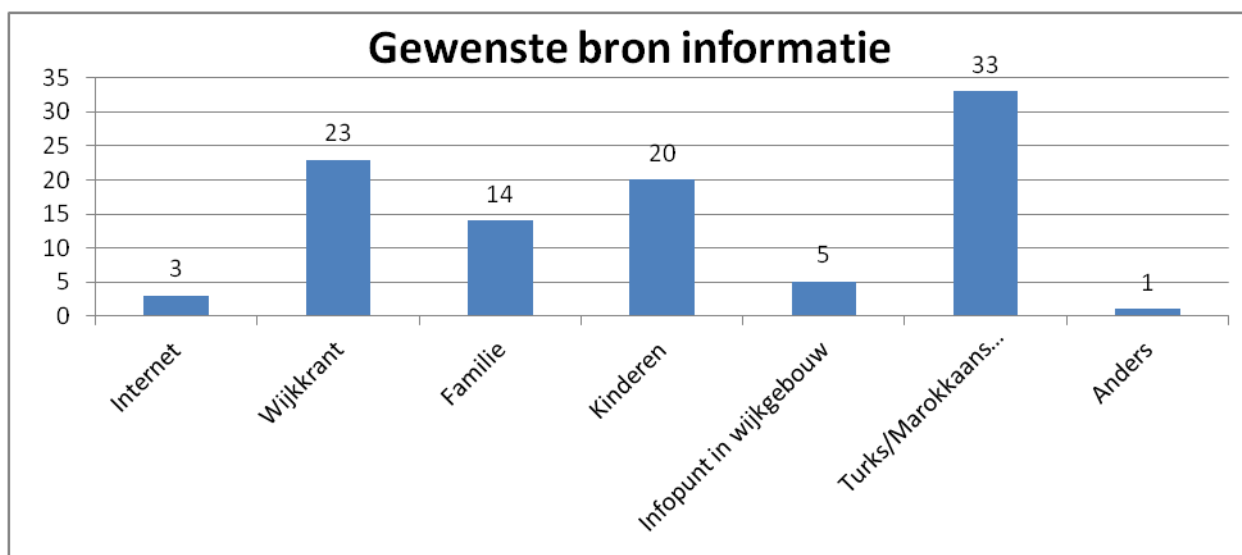
Hoe komen mensen in zijn algemeenheid aan hun informatie? De kinderen zijn nog steeds de grootste informatiebron. Driekwart noemt dit als bron van informatie. Ruim de helft geeft iets 'anders' aan dan wij hadden voorzien. Bij 'anders' noemen mensen vaak hun informele contacten, de 'buren' of 'kennissen'. Ook de Turks of Marokkaanssprekende professional biedt informatie. Tot slot halen mensen hun informatie in de moskee. Het infopunt in de wijk, de wijkkrant, internet en de eigen partners zijn geen noemenswaardige informatiebronnen.

De helft van de migrantenouderen zegt informatie te missen. Opvallend vaak wordt aangegeven dat ze informatie missen over allerlei regels, wetten, zorginstellingen, hulpverlening, woningen voor ouderen, verzekeringen. Daarnaast wordt informatie over de gezondheid en ziektes vaak genoemd. Ook zeggen ze informatie te missen over wat er te doen is in de wijk. Op de vraag welke informatie ze belangrijk vinden, weten ze het antwoord wel: over de "verzorging van de 1^e generatie", "seniorenwoningen in de wijk", "over wetten en regels", "over wat er in de wijk gebeurt", "alles over ouderen", "de gezondheid voor de ouderen", "over de zorginstellingen", "zorgverzekering", "alles over de ouderen", of, samengevat: "alles waar wij mee te maken hebben".

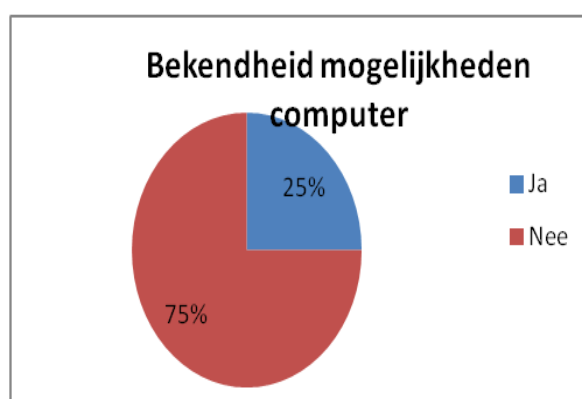
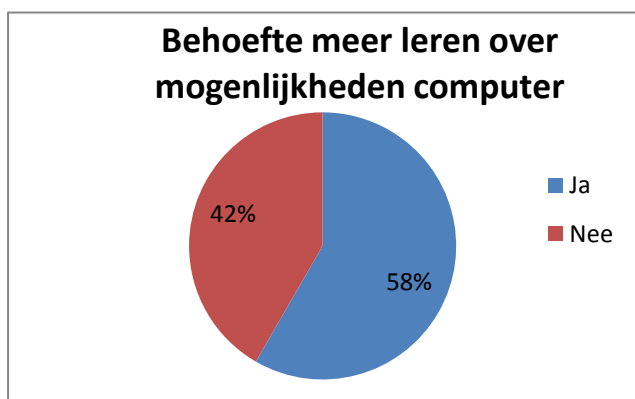

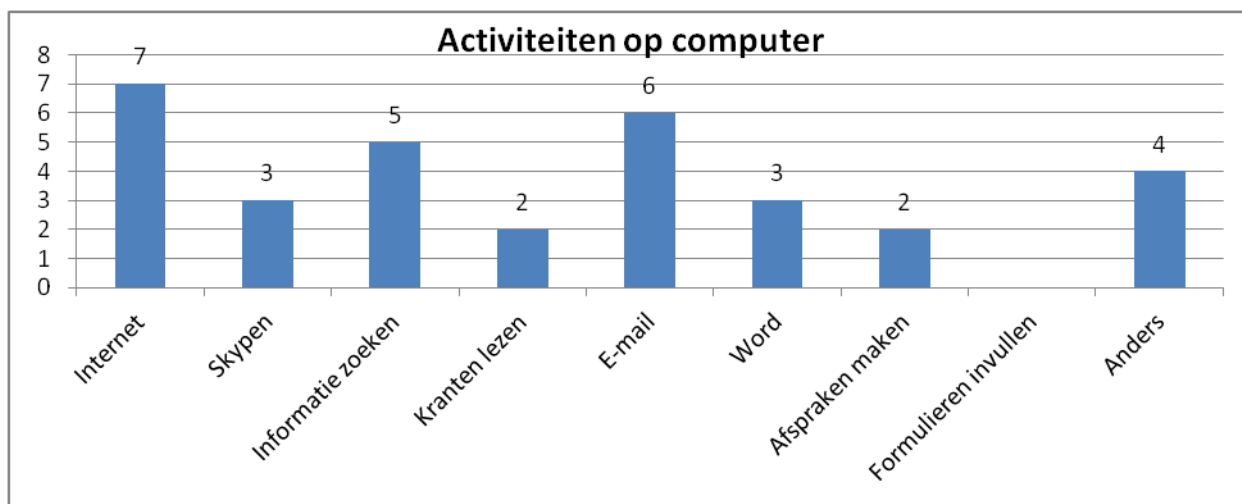
De gewenste informatiebron is bij bijna allemaal de Turks – Marokkaans sprekende deskundige. Als tweede gewenste bron noemen de ouderen de wijkkrant. Kinderen en familie komen op de derde en vierde plaats.

Computer

Tot slot zijn wij benieuwd of de ouderen bekend zijn met de mogelijkheden van de computer. Eénvierde van de senioren is bekend met de computer. Drievierde van deze ouderen weet niet wat hij of zij zou kunnen met een computer. Maar liefst 58% van de ouderen wil meer leren over de mogelijkheden die de computer te bieden heeft.

Conclusie en aanbevelingen contacten in de wijk en informatiebehoefte

De meeste migrantenouderen beoordelen hun contacten als goed. Eénderde zou wel meer of betere contacten in de wijk willen. Ongeveer de helft is weinig bewust van een actieve rol daarin. De andere helft is zich wel bewust van een eigen actieve rol daarin. Ze hebben daarbij hulp nodig van mensen die hun taal spreken en de weg naar activiteiten weten in de wijk.

Veel informatie komt nog van de kinderen. De helft van de ouderen zeggen informatie te missen. Het liefst ontvangen ze die informatie van Turks/ Marokkaans sprekende 'deskundigen' of via de wijkkrant. Ze hebben wel een idee waarover ze geïnformeerd willen worden: zaken die met zorg te maken hebben, woningen voor ouderen, over regels, wetten, voorzieningen, activiteiten, oftewel "alles waar wij mee te maken hebben". De ouderen hebben weinig kennis van de mogelijkheden die de computer biedt. Die behoefte is er wel.

Aanbevelingen

- In wijken met (veel) migrantenouderen moeten wekelijkse spreekuren komen. Tijdens zo'n spreekuur is een open inloop en worden allerlei onderwerpen besproken. De ouderen geven zelf aan wat ze interessant vinden. Tijdens dit spreekuur/ inloop zijn Turkse en Marokkaans sprekende deskundigen aanwezig. Er is aandacht voor dat de ouderen zich vertrouwd voelen. Ouderen worden uitgenodigd zelf een actieve rol te vervullen. Activiteiten kunnen daarop worden afgestemd.
- In één of enkele wijken zou een pilot kunnen worden uitgevoerd. In deze pilot wordt verkend hoe de functies wonen, zorg, activiteiten/ dagbesteding en informatievoorziening op wijkniveau met elkaar in verbinding gebracht kunnen worden.

8. Algemene conclusie en aanbevelingen

Turkse en Marokkaanse senioren voelen zich thuis in de Eindhovense wijken. Zij wonen er al tussen de 20 en 30 jaar. Deze eerste generatie Turken en Marokkanen denkt nog nauwelijks na over hun 'oude dag'. De gemeente verzocht OVAA een verkennend onderzoek te doen naar de wensen, behoeften en mate van zelfredzaamheid van migrantenouderen op de terreinen zorg, wonen en welzijn. In het onderzoek namen we zowel gesloten als open vragen op. Zo hadden we de mogelijkheid om te komen tot vergelijkingen én gaven we de senioren de gelegenheid om in hun eigen woorden te formuleren.

Uit het onderzoek blijkt dat deze ouderen zich goed 'redden.' Hun wensen zijn eenvoudig en hun behoeften komen met de ouderdom. Op het terrein van wonen is er een grote behoefte aan zelfstandigheid. Een deel van de doelgroep ziet een toekomst in een vorm van 'seniorenwoning'. Men is maar in zeer beperkte mate op de hoogte van de mogelijkheden op dit terrein. Op het terrein van zorg zijn de wensen nog beperkt. Maar ook op dit terrein zijn de senioren, buiten de huisarts en het ziekenhuis, nauwelijks bekend met de voorzieningen en regelingen. Ook met betrekking tot dagbesteding en activiteiten in de wijk zijn deze ouderen maar beperkt op de hoogte. De Nederlandse taal blijkt een grote belemmering te zijn voor de deelname aan activiteiten.

De ouderen hebben geen grote wensen en behoeften. Toch zullen en willen ze aansluiting vinden bij de mogelijkheden van ouderenhuisvesting, gezondheidszorg en activiteiten in de wijk. Aan de ene kant hebben deze ouderen niet de weg gevonden naar de reguliere voorzieningen en activiteiten. Aan de andere kant zijn de ouderen zich er steeds meer van bewust dat ze maar in beperkte mate terecht kunnen bij hun kinderen. Vandaar dat in het onderzoek heel sterk de behoefte aan 'Turks of Marokkaans sprekende deskundigen' naar boven kwam. Deze senioren hebben behoefte aan vertrouwenspersonen die hun taal spreken, hun cultuur kennen en die met hen meedenken om de noodzakelijke stappen te zetten naar participatie en naar kennis van voorzieningen en regelingen. Deze vertrouwenspersonen zijn een soort 'sociaal makelaar'. Zij hebben het vertrouwen van de doelgroep en vormen een brugfunctie naar relevante activiteiten en voorzieningen. Zij zouden in de wijken beschikbaar moeten zijn. Een belangrijke aanbeveling uit het onderzoek is dan ook om spreekuren in de wijken in te stellen voor de ouderen. Tijdens deze spreekuren zijn deskundigen met een Turkse en een Marokkaanse achtergrond aanwezig. Deze migrantenvertrouwenspersonen wijzen de ouderen op hun mogelijkheden hun zelfredzaamheid te versterken, bevorderen hun participatie, organiseren de informele hulpnetwerken en verwijzen naar de professionele voorzieningen. Iedere wijk heeft ten minste één dagdeel per week een dergelijk spreekuur.

Op wijkniveau zijn verschillende verbindingen mogelijk tussen wonen, zorg en activiteiten/ dagbesteding. In dit onderzoek bevelen we aan om in één of enkele wijken een pilot uit te voeren, waarbij de functies wonen, zorg, wijkactiviteiten/ dagbesteding en informatievoorziening beter met elkaar in verbinding worden gebracht. Een deel van de Turkse en Marokkaanse senioren kunnen bij het versterken en invullen van deze functies een actieve rol vervullen. Per deelterrein zijn in de afzonderlijke hoofdstukken nadere conclusies en aanbevelingen gegeven.